

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΓ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1976 | ΑΡΙΘ. 21

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ποιμὴν
καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

ΤΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

1. Ἡ Προετοιμασία

1. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεταξύ των εἶναι ἀνάγκη καὶ συνεπῶς υποχρέωσις. Καθῆκον τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῶν Προκαθημένων εἶναι ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναζωπύρωσις τῆς ἐνότῆτος τῆς πίστεως διὰ τῆς προσωπικῆς ἐπικοινωνίας.

Ἐντὸς τῶν πλαισίων τούτων καὶ συνεπῆς πρὸς τὰς διακηρύξεις του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ τὰς κατὰ Βορρᾶν Ἐκκλησίας, τὸσον μᾶλλον ὅσον ἀπὸ ἐτῶν ἔμενε ἐκκρεμοῦσα καὶ ἀναπάντητος πρόσκλησις τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος, ἀπὸ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου. Παρὰλλήλως ἀπεφασίσθη νὰ ἐπισκεφθῆ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὸν Καθολικὸν Πατριάρχην Γεωργίας. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἔχει ἰδιάζουσαν σημασίαν, διότι θὰ ἐγίνετο ἡ πρώτη ἐπίσκεψις Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς χώρας καὶ Ἐκκλησίας αὐτάς.

Τὴν Συνοδείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, συνοδικῆ ἀποφάσει, ἀπετέλεσαν οἱ κάτωθι: α) Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀττικῆς κ. Δωρόθεος (τελικῶς δὲν μετέσχε λόγω ἀσθενείας), Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανος, Δράμας κ. Διονύσιος, Σύρου κλπ. κ. Δωρόθεος, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, Ρωγῶν κ. Καλλίνικος, Γαρδικίου κ. Χρυσόστομος, β) ὁ ἀρχιμ. κ. Ἀμβρόσιος Λενῆς, Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Σπυρίδων Βλαντίκας, ἰδιαιτερός Γραμματεὺς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ἱερολ. Διάκονος κ. Ἰγνάτιος Γαλάνης, οἱ κ. κ. Κ. Κώτσης, Κ. Σακελλαρίου καὶ Σπ. Ἀλεξίου, καὶ ὁ ὑποσημειούμενος.

Ἐτσι τὴν 11ην Ἰουνίου, ἡμέραν Παρασκευῆν, ἡ Ἀντιπροσωπεία προπεμφθεῖσα ὑπὸ πολλῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν καὶ κληρικῶν καὶ ἐκπροσώπων τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἀνεχώρησε μέσῳ Βαρσοβίας διὰ Μόσχαν.

2. Εἰς Βαρσοβίαν.

Εἰς τὰς 6:30 π.μ. ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ Συνοδεία του ἔφθασαν εἰς Βαρσοβίαν, ὅπου καὶ παρέμειναν ἐπὶ τριῶρον, προκειμένου νὰ ἀναχωρήσουν διὰ Μόσχαν μετὰ Σοβιετικὸν ἀεροπλάνον.

Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὑπεδέχθη εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον ὁ Μακ. Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Βασίλειος μετὰ τοῦ Γραμματέως τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Πολωνίας καὶ Πρωτοσυγκέλλου του ἀρχιμ. Σίμωνος, καὶ ὁ ἐξοχ. Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς Πολωνίαν κ. Μαριαντωνᾶτος μετὰ καὶ ἄλλων μελῶν τῆς ἐν Βαρσοβίᾳ Πρεσβείας. Ὁ κ. Μαριαντωνᾶτος, ἀριστος γνώστης τῆς Ρωσικῆς γλώσσης, ἐβοήθησε τὴν μεταξύ τῶν δύο Προκαθημένων ἐπικοινωνίαν ὡς διερμηνεὺς. Ὑπάρχοντος χρόνου εἰς τὴν διάθεσιν τῶν δύο πρωθιεραρχῶν ἡ συζήτησις ἐστράφη εἰς πολλὰ θέματα, κυρίως δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Μεγάλῃν Συνόδον καὶ τὴν θλιβεράν ἐναντι τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Πολωνίας στάσιν τῶν Καθολικῶν. Ἀπεφασίσθη δ' ἐπὶ τούτου, ὅπως λίαν προσεχῶς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐπισκεφθῆ ἐπισήμως τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Πολωνίας καὶ προσκληθῆ ὁ Μητροπολίτης Πολωνίας εἰς Ἑλλάδα, ὥστε νὰ συσφιγθοῦν αἱ σχέσεις τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκ Βαρσοβίας διελεύσεως ὁ Μακ. Μητροπολίτης Βαρσοβίας κ. Βασίλειος ἀπένευμε καὶ ἐπέδωκε εἰς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Τάγματος τῆς ἀγίας καὶ ἱσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, «τῆς ἀποστόλου τῶν ἀποστόλων», εἰς ἐκδήλωσιν ἀγάπης, τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἐπὶ τῶν διεκκλησιαστικῶν θεμάτων στάσεώς του. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προσέφερεν εἰς τὸν Μητροπολίτην Βασίλειον ἀρχιερατικὸν ἐγκόλπιον καὶ σταυρόν.

Ἡ ἐν Βαρσοβίᾳ ὀλιγόωρος διατριβὴ παρέσχε τὴν δυνατότητα καὶ εὐκαιρίαν μιᾶς πολὺ καρποφόρου καὶ οὐσιώδους ἐπικοινωνίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Μητροπολίτης Βασίλειος ἔχει ἀφήσει ἐξαιρέτους ἀναμνήσεις εἰς ὅλους ἀπὸ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1971 ἐπίσκεψίν του εἰς Ἑλλάδα.

3. Ἀφίξις εἰς Μόσχαν.

Εἰς Μόσχαν ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔφθασε διὰ μέσου Βαρσοβίας περὶ ὥραν 13:30. Εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον «Σερεμέτιεβο» ὑπεδέχθη τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. κ. Ποιμὴν περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τάλλιν καὶ

Ἐσθονίας κ. Ἀλεξίου, Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Πατριαρχείου, Κρουτίτσας καὶ Κολόμνας κ. Σεραφεῖμ καὶ Τούλας κ. Ἰουβενάλιου, Προέδρου τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, καὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Βολοκολάμσκ κ. Πιτιρεῖμ, Διευθυντοῦ τοῦ Τμήματος Ἐκδόσεων τοῦ Πατριαρχείου, τῶν πρωτοπρεσβυτέρων κ. κ. Ματθαίου Σταντιούκ καὶ Δημητρίου Νετσβετάεφ, ὡς καὶ ἄλλων κληρικῶν. Εἰς ὑποδοχὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εἶχον ἔλθει εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον ὁ Ἐξοχώτατος Πληρεξούσιος Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλέξανδρος Δημητρόπουλος μετὰ πολλῶν ἀνωτέρων ἀξιωματῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, ὡς καὶ ὁ ἐξοχώτατος κ. Νικήτας Τιτώφ, ἀντιπρόεδρος τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ Συμβουλίου Ὁρησκευμάτων. Ἡ ἀντιπροσωπεία κατέλυσε εἰς τὸ παρὰ τὸ Κρεμλῖνον νεώτατον Ξενοδοχεῖον («Μόσχα»). Ὡς ἐπίσημος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μεταφραστὴς προσελήφθη ὁ κ. Δημ. Δεμαθῆς, ἐπὶ τοῦ Τύπου Σύμβουλος τῆς ἐν Μόσχᾳ Ἑλλ. Πρεσβείας.

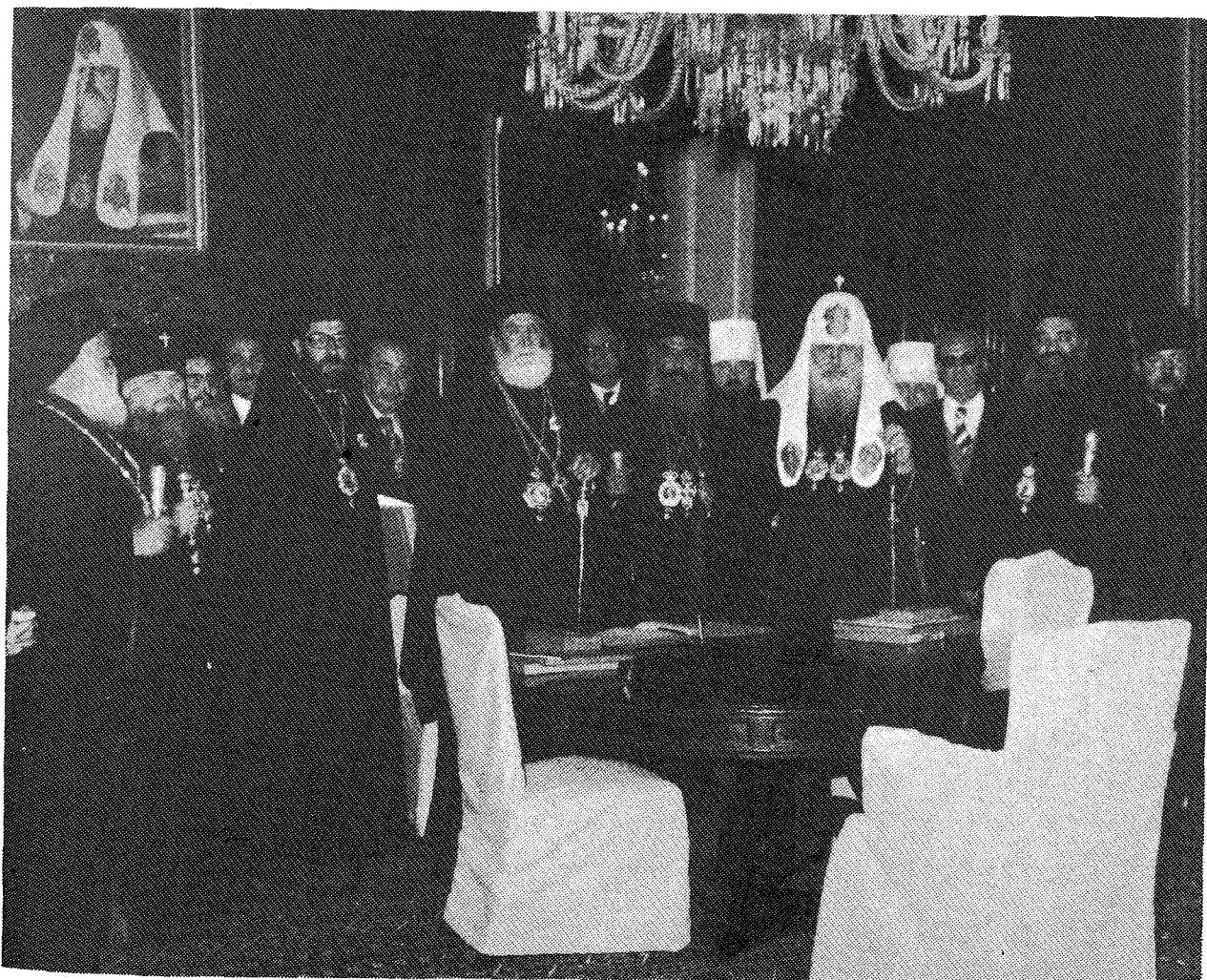
4. Ἐπίσκεψις εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ μετὰ τῆς Συνοδείας αὐτοῦ μετέβη εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον, ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τούλας κ. Ἰουβενάλιου, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τασκένδης καὶ Κεντρικῆς Ἀσίας κ. Βαρθολομαίου, καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ ἐπισήμων λαϊκῶν. Ἐκεῖ, μετὰ βραχεῖαν προσευχὴν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον, εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπισήμων ὁ Πατριάρχης προσφωνῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ ἐπὶ τῇ εἰς Μόσχαν ἀφίξει αὐτοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφε καὶ συλλειτουργέ,

Χαιρετίζω ἐγκαρδίως Σᾶς, καὶ τοὺς ἀδελφούς

Ἀπὸ τὴν δεξιῶσιν πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον, ἐν Μόσχᾳ.

ιεράρχας συνοδούς Σας, τοὺς παροισιολογιωτάτους ἀρχιμανδρίτας, τοὺς εὐλαβεστάτους πατέρας πρωτοπρεσβύτερον καὶ διάκονον καὶ τοὺς εὐσεβεῖς λαϊκοὺς, ἐπὶ τῇ ἀφίξει Σας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς δικαιοδοσίας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, μὲ τὰ λόγια τοῦ ψαλμοῦδου:

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ἐπέρασαν τέσσαρα ἔτη, ἀφ' ἧς μετὰ τὴν ἐκλογὴν μου καὶ ἀνοδὸν μου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον Μόσχας ἐπισκέφθη τὴν ὠραίαν χώραν Σας καὶ ἔλαβον κατὰ τὴν παραμονὴν μου εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀγαπητῆς μου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεγάλην πνευματικὴν παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν.

Δι' ἡμᾶς εἶναι χαρὰ, ὅτι σήμερον χαιρετίζομεν ἐνταῦθα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὰ μέλη τῆς συνοδείας Σας, καὶ δι' ὑμῶν ὁλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐκτιμῶμεν βαθύτατα.

Ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι αἱ κατὰ παράδοσιν ἀδελφικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μας θὰ ἐδραιωθοῦν καὶ θὰ ἀναπτυχθοῦν, πρὸς δόξαν Θεοῦ, ἐπ' ὠφελεία τῆς ἁγίας Ὁρθοδοξίας καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μας.

Πιστεύομεν, ὅτι τοῦτο θὰ συμβάλῃ καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν λαῶν μας, δηλ. τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο τὸ χαιρετίζομεν.

Ἐλπίζομεν, ὅτι τὸ καταρτισθὲν ἤδη (πρόγραμμα τῆς ἐπισκέψεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) θὰ θεωρηθῇ ἀπὸ Σᾶς ὡς ἐνδιαφέρον καὶ εὐχάριστον.

Καλῶς ὠρίσατε, Μακαριώτατε Δέσποτα.

Καλῶς ὠρίσατε, ἀγαπητοὶ μας ἐπισκέπται.

«*Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν*» καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεώς σας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σας.

Ἀπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἐν Χριστῷ Ἀδελφὲ κ. ΠΟΙΜΗΝ.

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Εὐλαβεστάτοι Ἱερεῖς καὶ ἡγαπημένοι ἀδελφοί.

Ἦλθομεν εἰς τὴν ἱερὰν ὑμῶν πατριαρχικὴν καθέδραν, τὴν ἁγίαν μεγαλόπολιν Μόσχαν, εἰς ἀγάπης ἀντέκτισιν, εἰς ἐξόφλησιν ἐνὸς μέχρι τοῦδε ἀνεξοφλήτου χρέους, ἥτοι εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς πρό τινων ἐτῶν

ἐπισκέψεως τῆς Ὑμετέρας ποθεινοτάτης ἡμῶν Ἀγιότητος εἰς τὴν ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Φρονοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἔχομεν ὅσον τὸ δυνατόν στενωτέραν συνεργασίαν, ἐπ' ἀγαθῶ καὶ κλέει τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐκάμαμεν μέλημά μας τὴν ἐν Κυρίῳ ἀδελφικὴν μετὰ τῆς Ὑμετέρας ἀγιοσύνης ἐπικοινωνίαν, καὶ (ἐσποδάσαμεν ἔλθειν πρὸς Ὑμᾶς) (Β' Τιμ. 4,9) ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, «περισσοτέρως ἐσποδάσαμεν τὸ πρόσωπον ἰδεῖν Ὑμῶν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ» (Α' Θεσ. 2,17).

Καὶ ἰδοῦ. Ἐνεργοποιήσαντες πρόσκλησιν τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος, ἐκκρομοῦσαν ἀπὸ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ προκατόχου ἡμῶν Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου, χάριτι καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφίχθημεν αἰσίως εἰς Μόσχαν καὶ ἔχομεν τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν, ἵνα συνδοξολογῶμεν καὶ συνυμῶμεν μετὰ τῆς Ὑμετέρας γεραρᾶς καὶ πεπνυμένης Ἀγιότητος τῶν ἐκλεκτῶν ἐν Κυρίῳ συνεργῶν Ὑμῶν καὶ ὅλων τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Ἀγίας Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς Ὄνομα τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Ὁδὸ μόνον ἡ ἡμετέρα Μετριότης, ἀλλὰ καὶ οἱ τιμιώτατοι συνοδῆται ἡμῶν, σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐπίλεκτοι Ἱεράρχαι τῆς κατὰ Ἑλλάδα ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ οἱ εὐλαβεστάτοι Κληρικοὶ καὶ πολῦτιμοι ἡμῶν συνεργοί, ἅπαντες, ἔχομεν βαθύτατην τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἦλθομεν ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφούς, καὶ ὅτι πλησίον Σας θὰ εὐρωμεν ἀνάπανσιν καὶ παρηγορίαν καὶ δύναμιν, διότι: «ἀδελφὸς ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρὰ καὶ ὑψηλή», τόσον ὥστε νὰ (ἀίσχῃ ὡσπερ βασιλεῖον τεθεμελιωμένον) (Παροιμ. 18,19).

Αἱ μέχρι τοῦδε, ἢ μᾶλλον αἱ ἀείποτε ἀσκήστως ἀδελφικαὶ καὶ φιλικαὶ σχέσεις τῶν δύο ἀδελφῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μας, ἀποτελοῦν ἐγγύησιν διὰ τὸ μέλλον καὶ πληροῦν τὴν καρδίαν ἡμῶν εὐχῆς καὶ γαλήνης.

Ἀγιώτατε καὶ σεβάσμιε ἡμῶν Πατριάρχα Μόσχας, κ. ΠΟΙΜΗΝ.

Σᾶς μεταφέρομεν τὰς προσευχάς, τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ τὸν θερμὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Κλήρου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ εὐσεβοῦς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ πρώτιστα πάντων τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπευθύνομεν θερμότατον ἐν Χριστῷ χαιρετισμὸν πρὸς τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφόν, θεοφόρον καὶ φιλόχριστον Ρωσικὸν Ὁρθόδοξον λαόν.

Καὶ εὐχόμεθα, ὅπως ὁ τὰ πάντα διέπων κατὰ τὸ πανσθενὲς Αὐτοῦ θέλημα Παντοκράτωρ καὶ Πανά-

γαθος τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ καὶ Κύριος ἐμπιμπλᾶ τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα πάσης ἀγαθωσύνης καί, διατηρῶν Αὐτὴν ὑγιαίνουσαν εἰς ἔτη ὄ,τι πλείστα καί, πλουσίαν Αὐτῇ ἐπιχορηγῶν ἄνωθεν τὴν παντοουργὸν Αὐτοῦ χάριν καὶ βοήθειαν, κατευθύνη δι' Ὑμῶν τὸ ἐν Ρωσία λογικὸν Αὐτοῦ ποιμνιον, εἰς νομάς σωτηρίους καὶ πᾶσαν ἐπίγειον καὶ πνευματικὴν προκοπήν.

Ἐπηρεολούθησε συζήτησις πρὸς ἀνταλλαγὴν γνωμῶν ἐπὶ τοῦ φλέγοντος ζητήματος τῆς ἐπισπευδομένης διαδικασίας συγκλήσεως τῆς Μεγάλῃς Συνόδου καὶ τῶν θεμάτων αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ διαφόρων ἄλλων ζητημάτων ἀπασχολούντων τὰς δύο ἀδελφὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἰουβενάλιος ἔθεσε τὸ ζήτημα στενωτέρας συνεργασίας εἰς τὰς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων (Π.Σ.Ε.) σχέσεις μας, ὡς καὶ συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς Συνέδριον τῶν Ὁπαδῶν ὄλων τῶν θρησκείων ἐν Μόσχᾳ ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης, ὅπερ θὰ συγκροτηθῇ τὸ προσεχὲς ἔτος 1977.

5. Ἐπαφὴ μετὰ τὴν Ρωσικὴν εὐσέβειαν.

Τὸ Σάββατον τὸ πρῶτ' ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ Συνοδεία του ἐπεσκέφθησαν τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς διαλελυμένης ἐν Μόσχᾳ Ἱερᾶς Μονῆς Νοβοντέβιτσι, Ἀναστάσεως τοῦ Σωτήρος εἰς τὸ Σοκόλνικι (Μόσχας), τοῦ ὁσίου Ποιμένος τοῦ Μεγάλου, καὶ τῶν Ἁγίων Πάντων εἰς τὸ Σοκόλι. Ὅλοι οἱ Ναοὶ ἦσαν κατὰμεστοὶ ἀπὸ εὐσεβεῖς προσευχομένους ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν κεκοιμημένων οἰκειῶν τους (Ἦτο ἡ παραμονὴ τῆς Πεντηκοστῆς). Αἱ βραχεῖαι προσφωνήσεις-χαιρετισμοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας ἦσαν ἀρκετὰ νὰ μᾶς δώσουν νὰ ἀντιληφθῶμεν πόσον βαθεῖαν καὶ εὐκρινῆ ἀγάπην τρέφουν οἱ Ρῶσοι Ὁρθόδοξοι ἀδελφοὶ μας δι' ἡμᾶς. Τὰ γόνατα τῶν Ρώσων, διὰ τοὺς ὁποίους κάποιος εἶπε, ὅτι «ἡ ρωσικὴ ψυχὴ εἶναι φύσει ὀρθόδοξος», πιστὴ καὶ ἀφωσιωμένη, δὲν ὀκλάζουν, εἰμὴ πρὸ τοῦ Κυρίου τῆς Δόξης, διὸ καὶ ἀποτελοῦν τὴν περισσότερον δυνατὴν μαρτυρίαν τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς δυνάμεώς Του.

6. Εἰς τὴν Λαύραν τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Ἁγίου Σεργίου.

Ἡ λαύρα τῆς ἁγίας Τριάδος ἐκτίσθη τὸν 14ον αἰῶνα ἀπὸ τὸν ἅγιον Σέργιον Ραδονιέσκι. Ἡ προσευχὴ καὶ τὰ θαύματα τοῦ ὁσίου αὐτοῦ ἀνδρός, καὶ ἰδίως ἀφ' οὗτου μετὰ τὴν εὐχὴν τοῦ ὁ Μεγάλος Ἡγεμὼν Δημήτριος ὁ ἐπικληθεὶς Ντονσκόη, ἐπειδὴ ἡ κυριώτερα του νίκη ἔγινε κοντὰ εἰς τὸν ποταμὸν Ντόν, συνέτριψε τοὺς Μογγόλους, ἔκαμαν τὴν Λαύρα του τὸ μεγαλύτερον πνευματικὸν κέντρον τῆς Ρωσίας. Ἐπὶ πολλὰ χρόνια μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἡ Λαύρα εἶχε κλεισθῆ. Ξανάνοιξε χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ αἰδίου

Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου. Σήμερα εἰς αὐτὴν ζοῦν περὶ τοὺς 120 μοναχοί. Ἡγούμενός τους θεωρεῖται ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Μόσχας, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο καὶ φέρει τὸν τίτλον τοῦ «ἡγουμένου ἀρχιμανδρίτου τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Σεργίου». Ἀντιπρόσωπός του εἶναι ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος. Εἰς τὴν Λαύραν στεγάζεται καὶ ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία Μόσχας, ἡ ὁποία ἔχει ὑπὲρ τοὺς 300 φοιτητάς, ἅπαντας ὑποψηφίους κληρικούς. Πρύτανις τῆς Θεολ. Ἀκαδημίας εἶναι τῶρα ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Δημητρώφσκ κ. Βλαδίμηρος. Εἰς μίαν πτέρυγα τῆς Λαύρας στεγάζεται καὶ ἓνα ἐξαιρετικὰ ὀργανωμένον Μουσεῖον Ἐκκλησιαστικῆς τέχνης καὶ ἱστορίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου.

Ἡ λαύρα πανηγυρίζει τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς. Ἔτσι τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεχώρησεν ὁμοῦ μετὰ τῆς Συνοδείας του διὰ τὸ Ζαγκόρσκ, προκειμένου νὰ συμμετάσχῃ τοῦ πανηγυρικοῦ ἑορτασμοῦ. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Μονῆς τὸν ὑπεδέχθη ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀρχιερέων καὶ ὀλοκλήρου τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος τῆς Μονῆς καὶ ἀναριθμητοῦ πλήθους εὐλαβῶν προσκυνητῶν. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατηυθύνθη εἰς τὸν Ναόν, ὅπου καὶ προσεκύνησεν εὐλαβῶς τὰ τίμια καὶ χαριτόβρυτα λείψανα τοῦ ὁσίου Σεργίου. Ἐν συνεχείᾳ μετὰ βραχεῖαν ἀνάπαυσιν καὶ σύντομον ξενάγησιν εἰς τὴν Μονὴν καὶ τὸ Μουσεῖον προέστη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῆς πανηγυρικῆς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου (ἐν τῇ Ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ συνήθως συμπάλλονται τὸ ἑσπέρας) εἰς τὸ κατὰμεστον ἱερὸν Καθολικὸν τῆς Μονῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας ὁ ἡγουμενεύων τῆς Μονῆς ἀρχιμ. Ἱερώνυμος παρέθεσε γεῦμα περὶ τὸ τέλος τοῦ ὁποίου χαιρετίσας εὐλαβῶς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον προσέφερε τόσον εἰς αὐτὸν ὅσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας διάφορα ἀναμνηστικὰ δῶρα.

7. Ἡ Πατριαρχικὴ Συλλειτουργία

Τὴν κυριώνημον ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἐτελέσθη μετὰ ἐν ταῦτῳ σεμνότητος καὶ μεγαλοπρεπείας ἡ θεία λειτουργία εἰς τὸν Ἱερὸν Πατριαρχικὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Μόσχας ἀτὰ Ἁγία Θεοφάνεια).

Εἰς τὴν λειτουργίαν ἔλαβον μέρος α) ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ποιμὴν μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κρουτίτσκι καὶ Κολόμνας κ. Σεραφεῖμ καὶ Τούλας κ. Ἰουβενάλιου, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τασκένδης καὶ Κεντρικῆς Ἀσίας κ. Βαρθολομαίου καὶ πολλῶν ἄλλων Κληρικῶν, καὶ β) ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος μετὰ πάντων τῶν Κληρικῶν Μελῶν τῆς Ἀκολουθίας του. Εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν παρέστη καὶ ὁ Ἐξοχ. Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλ. Δημητρόπουλος. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς Γονυκλισίας

(συνολικοῦ μήκους ὑπὲρ τὰς πέντε ἄρας) ἐνώπιον τοῦ ἐνθουσιῶντος ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἀφορήτως συνωστιζόμενον μέχρι τῶν ἱερῶν κερμάτων τοῦ Θυσιαστηρίου οὐδεμίαν ἐξεδήλωνε δυσφορίαν, ὁ Πατριάρχης Μόσχας στὰς πρὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν προσεφώνησε τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντιπροσωπεῖαν ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι,

Αἰδεσιμώτατοι καὶ ὀσιολογιώτατοι,

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Σήμερον ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε.

Καὶ ἡμεῖς δοξολογοῦντες εὐχαριστοῦμεν καὶ μεγαλύνουμεν τὸν Παράκλητον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διότι ἐξέχεε ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως τὰ ἐλέη Του καὶ τοὺς οἰκτιροῦς Του.

Συγκεντρώθημεν εἰς τὸν πανίερον τοῦτον Ναὸν σήμερον, ἵνα ἐν ἐπὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἀναπέμψωμεν τιμὴν καὶ προσκύνησιν εἰς τὸν ἐν Τριᾷδι δοξαζόμενον Θεόν, τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην Του τὴν πολλάκις πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ἡ ὁποία πάλαι μὲν ἀνέκαθεν ἐξεδηλοῦτο, διὰ τὴν δὲ ἤλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν ἐξεφράσθη διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον «δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν».

Ἡ γέννησις Του, οἱ ἐπὶ γῆς ἀγῶνές Του, ὁ διὰ Σταυροῦ θάνατός Του, ἡ ἐνδοξος Ἀνάστασις Του καὶ ἡ διὰ τῆς θεώσεως τοῦ παναχράντου Σώματός Του εἰς Οὐρανοῦς ἀνοδός Του, ἤνωσαν τὸν Οὐρανόθεν καὶ τὴν γῆν, κατήλλαξαν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν, ἐνῶ ἡ κατάπεμψις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν θείαν χάριν, ποῦ ἀγιάζει καὶ στηρίζει τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὅθεν λαμπρῶς ἐορτάζοντες τὴν ἁγίαν ἡμέραν ταύτην σκιρτῶμεν ἐπὶ τῇ πανηγύρει. Καὶ χαίρομεν διότι ἀνάμεσά μας ἔχομεν Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, καὶ τῶν λαϊκῶν, δι' ὧν ἀντιπροσωπεύεται ὁλόκληρον τὸ πλήρωμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Κύριος μᾶς ἠξίωσε σήμερον νὰ τελέσωμεν τὴν θείαν Εὐχαριστίαν καὶ νὰ κοινωνήσωμεν, ἀπὸ τὴν Ἀδ-τήν μίαν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου, τῶν ἁγίων καὶ ἀθανάτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων εἰς μαρτυρίαν τῆς ἐνότητος ἡμῶν καὶ τῆς μᾶς πίστεως τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν δοτῆρα πάντων τῶν ἀγαθῶν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν διὰ τὴν χάριν τῆς μεθ' ἡμῶν ἐπικοινωνίας, ἀγαπητοὶ μας ἐπισκέπται ἀπὸ τὴν Ὁρ-

θόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας εἶχε πάντοτε τὰς πλέον ἀδελφικὰς σχέσεις. Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν βαθεῖαν ἱκανοποίησιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ἡ Χώρα μας ἐπανειλημμένως ἐβοήθησαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς των καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ δικαίου των ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των ἀπὸ τὸν ξένον δεσπότην.

Μὲ βαθεῖαν ἱκανοποίησιν ὡς ἐκ τῶν ἐξαιρέτων παραδοσιακῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μας ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ θὰ ἐνισχύωνται συνεχῶς καὶ θὰ ἀναπτύσσωνται πρὸς δόξαν μὲν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ἐπ' ἀγαθῶ δὲ τῆς ἁγίας Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐπιθυμοῦμεν μίαν καρποφόρον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνεργασίαν καὶ ταύτισιν ἀντιλήψεων ἐπὶ τῶν θεμάτων πανορθόδοξου, διορθόδοξου καὶ οἰκουμενιστικοῦ καὶ εἰρημιστικοῦ χαρακτήρος. Ἄρα γε χωρὶς μίαν τοιαύτην συνεργασίαν, ἥτις θὰ ἀγκαλιᾷ ὅλας τὰς Τοπικὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπίλυσις τῶν πολλῶν, ἐθρῶν καὶ πολυειδῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τεθῆ ἐνώπιον τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος τῶν Ἐκκλησιῶν μας;

Ἐῴε τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, νὰ ἐκχύσῃ τὰ χαρίσματά Του εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς λαοὺς μας καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὴν πορείαν μας εἰς μίαν ἀκόμη περισσότερον στενὴν καὶ μεγάλην συνεργασίαν εἰς τὴν διακονίαν μας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐδραῖωσιν τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἀπαντῶν εἶπε:

Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφεῖ καὶ συλλειτουργεῖ κ.κ. ΠΟΙΜΗΝ,

Σεβασμιώτατοι Ἱερόδοχοι,

Ἐδλαβεστάτοι Ἱερομόναχοι, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι,

Ἐδλογημένε φιλόχριστε Ὁρθόδοξε Ρωσικὲ Λαέ,

Σήμερον ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε. Αὐτό, ποῦ κατὰ τὴν πάνσεπτον ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐπὶ πᾶσαν σάρκα ἐκκέχεται. Αὐτό, ποῦ Ἀποστόλων χορείας ἀρξάμενον, ἐξ αὐτῶν κατὰ μέθεξιν τοῖς πιστοῖς τὴν χάριν ἐφῆπλωσε. Αὐτό, ποῦ ἔχρισεν ἡμᾶς διαδόχους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, λειτουργῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αυτό συνήγαγεν ἡμᾶς σήμερον εἰς τὸν πανίερον τοῦτον Ναόν, ὡς Ἐκείνους τότε εἰς τὸ ὑπερῶν τῆς Ἱερουσαλήμ. Αυτό πληροῖ τὰς καρδίας ἡμῶν. Αυτό φωτίζει καὶ συνετίζει ἡμᾶς νὰ ὁμολογῶμεν συμφώνως καὶ ὁμοφώνως ὅτι «ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ» καὶ νὰ ἐπικαλούμεθα τὸν ἐπουράνιον Θεόν ΠΑΤΕΡΑ καὶ ὡς γεννηθέντες ἐκ τῆς μιᾶς κολυμβήθρας τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθόδοξων, νὰ πιστεύωμεν καὶ νὰ προσφωνῶμεν ἀλλήλους ΑΔΕΛΦΟΥΣ, καὶ δὴ ἀδελφοὺς ὁμοπατριῶν καὶ ὁμομητριῶν. Καὶ ΑΥΤΟ, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ἡμᾶς ὡς ἱεῖας τελειῶσαν, μᾶς ἐκδιδάσκει νὰ ἐμβλέπωμεν εἰς τό, διὰ τὸ θεοτίμητον πατριαρχικὸν ἀξίωμα, σεβάσιμον ἡμῖν προσωπὸν Σας μετ' ἀγάπην, βαθεῖαν καὶ τὴν ἐμπροσθεν τιμὴν.

Ἡ καρδιά ἡμῶν σκιεῖται, ἀδυνατοῦσα νὰ συγκλείσῃ ἐντὸς τῆς τὴν καταπλημμυροῦσαν αὐτὴν ἀπεραντὸν χαρὰν, πὸν μᾶς προσξενεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει Θεὸς ἠξίωσεν ἡμᾶς, ἵνα ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν ἀδελφικὴν τῆς Ἑμετέρας Ἁγιο-

τητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν σεβασμίας Ἱεροῦ Συνόδου πρόσκλησιν ἔλθωμεν εἰς τὴν Ἑμετέραν ἱεράν Καθέδραν, τὴν μεγαλόπολιν Μόσχαν, μετὰ πολλῶν ἁγίων ἀδελφῶν, οἵτινες θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι διὰ τὸ τῆς πρὸς Ἑμᾶς καὶ τὸν εὐσεβῆ Ὁρθόδοξον ἀδελφὸν Ρωσικὸν Λαὸν ἀγάπης ζέον σπουδαιότεροι ὑπάρχοντες ἀδθαίρετοι ἐξῆλθον πρὸς Ἑμᾶς (Β' Κορ. 8,1).

Ἰδοῦ, Ἁγιώτατε Πατριάρχα καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

ἤλθομεν ἐνταῦθα ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Νὰ σᾶς ἴδωμεν. Νὰ σᾶς καμαρώσωμεν. Ὅπως ὁ πανένδοξος Ἀπόστολος Βαρνάβας ἐπῆγεν εἰς Ἀντιόχειαν καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάσθη (Πράξ. 11,23), ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἤλθομεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ δηλ. ἐν ἀγάπῃ καὶ μετὰ τὸν πόθον νὰ γίνωμεν μαθηταὶ Σας εἰς ὑπομονὴν καὶ κόπους ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ δεδοξαμένου καὶ ὑπερυμνήτου Ὄνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς δόξης.

Εἶθε δὲ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ πληροῖ

Οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν.

πάντοτε τὰς καρδίας ἡμῶν ὅλων τῶν ὑπερφυῶν χαριμάτων του, καὶ πρῶτιστα πάντων ἀγάπης, ποὺ εἶναι ἢ καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸς καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. Ἴδου ἐστάθημεν ὁμοῦ ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐκτενῶς δεηθέντες ὑπὲρ τῶν πιστῶν τέκνων τῆς ἁγίας Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερος τῶν ἁγίων Τοπικῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ χάρις τοῦ Κυρίου καὶ ἀρχιποιούμενος Χριστοῦ μᾶς κατέστησεν ἐπιμελητὰς καὶ οἰκονόμους εἰς ἔργον διακονίας εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος Αὐτοῦ, ἱερουργήσαμεν ἐν συλλειτουργίᾳ τὰ ἄχραντα μυστήρια τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ καὶ μετελάβομεν ἐκ τοῦ Ἐνὸς Ἄρτου καὶ τοῦ Ἐνὸς Ποτηρίου.

Ἐδλογητὸς ὁ Θεός, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν τὴν ἐνότητα αὐτὴν καὶ ὁδηγῶν τὰς καρδίας ἡμῶν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς Αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς.

Αἰσθάνομαι τὴν τοιαύτην μεταξὺ ἡμῶν ἐνότητα ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης ὡς μίαν τῶν μεγίστων δωρεῶν, μάλιστα τώρα, ὅτε μὲ τὰς σεπτὰς πρωτοβουλίας τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότην καὶ Πατριάρχον Κωνσταντινουπόλεως κ. κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ τοῦ Α', ὡς πρωτοθρόνου, εἰτοιμάζεται ἡ συγκρότησις τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πρὸς ὀριστικὴν καὶ σαφῆ ρύθμισιν τῶν ζητημάτων τῶν σχέσεών της μὲ τὰς μὴ Ὁρθοδόξους ὁμολογίας καὶ τῶν ὄρων, ὑφ' ὧν θὰ καθίστατο τυχόν δυνατὴ ἡ προσέλευσις των εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἐνωσις αὐτῶν μὲ τὴν ἀποστολοπαράδοτον Πίστιν εἰς τὸν ἅγιον κορμὸν τῶν Ἀποστόλων καὶ Πατέρων.

(Ἐν τῇ Ἐνότητι ἡμῶν καὶ συμφώνῳ Πίστει, λέγει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, Χριστὸς ἀδεται). Μία ἡ Πίστις ἡμῶν, Ἐν τῷ κήρυγμα ἡμῶν. Μία ἡ πρὸς ἅπαντας ὁμολογία ἡμῶν, ἀφοῦ ἀμφότεροι κρατοῦμεν στερεῶς τὴν ὁμολογίαν, ποὺ μᾶς παρέδωκεν ἡ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀκρόπολις Μεγάλη ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησία, ἡ ζωογονοῦσα τὴν ὑπ' Ὀὐρανὸν Ὁρθοδοξίαν, κατὰ τὸν Μέγαν ἐν ἁγίοις Πατριάρχῳ Φώτιον.

Ὅντως. Σήμερον ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε. Καὶ ἡ ἐδῶ, εἰς τὸν πανίερον τοῦτον Ναόν, ἰδικὴ μας σύναξις σήμερον, καὶ ἡ σύναξις τῶν περιστοιχούντων ἡμᾶς καὶ τῇ συγχορείᾳ τῶν Ἀγγέλων, συλλειτουργούντων ἡμῖν δυσεξαριθμητῶν ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ, ποὺ διέλαμψαν εἰς τὴν Χώραν ταύτην ἐν ἀγιότητι καὶ προσετέθησαν εἰς τὴν μεγαλῶνον στρατιὰν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων καὶ ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, «πιστοῦται Αὐτοῦ τὴν κραταίαν ἐπιφοίτησιν».

Ἦλθομεν νὰ ἴδωμεν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ. Νὰ προσκνησῶμεν τὰ τίμια καὶ χαριτόβρυτα λείψανα τοῦ Ἁγίου Μητροπολίτου Μόσχας ΑΛΕΞΙΟΥ καὶ τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν ΣΕΡΓΙΟΥ. Ἦλθομεν νὰ ὁσφραθῶμεν τὴν ἀνέκλειπτον χάριν τῆς ἐν-ωδίας τῶν ἁγίων ψυχῶν τῆς Ρωσίας, ποὺ ἐθεώρησαν τὰ πάντα ὕστερα τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ τοὺς

ὑπερανθρώπους ἀγῶνας των ἀνεδείχθησαν ἐπίγειοι ἄγγελοι, καὶ κατεκόσμησαν τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς π.χ. ὁ ὁσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ καὶ ὁ ὁσιος Νεῖλος Σόρσκι, οἱ κατ' ἴχνος βαδίσαντες τὴν ἱερωτάτην ὁδόν, εἰς τὴν ὁποίαν προηγήθησαν καὶ διέλαμψαν οἱ διδάσκαλοι των Ἑλληνες ἀσκηταὶ τοῦ Ἄθω καὶ τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Στουδίου.

Ἀγιώτατε Πατριάρχα, σεβάσμιε Ἁ Χριστῷ ἀδελφε κ. Ποιμῆν, δοξολογοῦμεν τὸν Κύριον, διότι κατηξίωσεν ἡμᾶς νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν καὶ νὰ ἴδωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔχει λάβει ὁ πνευματοφόρος Ὁρθόδοξος Ρωσικὸς Λαός. Καὶ εἶδομεν καὶ ἐχάρημεν. Καὶ ἠὲ χάριστήσαμεν.

Κατασπαζόμεθα τὴν Ἑμετέραν Ἀγιότητα ἐν ἀγάπῃ πολλῇ ἐξ ὀνόματος ὄχι μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἐν Κυρίῳ ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις καὶ ἀγαπᾷ καὶ εὐλαβεῖται τὴν Ἑμετέραν Ἀγιότητα τὰ μέγιστα.

Χαιρετίζομεν τὸν εὐλαβῆ Ρωσικὸν Λαόν, μὲ τὸν ὁποῖον μᾶς ἐνώνει ὁ Χριστὸς εἰς ἐν. («Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν Σῶμα ἐβαπτίσθημεν, καὶ οἱ Ρῶσοι καὶ οἱ Ἑλληνες. Καὶ πάντες ἐν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν») (Α' Κορ. 12,13). Ἐν τῷ βάπτισμα ἡμῶν. Μία ἡ Πίστις ἡμῶν. Μία ἡ Ἐὐχαριστία μας. Ὅπως λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, «Ἐἴμεθα εἰς λαός, καὶ μία Ἐκκλησία, εἰ καὶ ἐκ τῶν διαφορῶν τόπων προσαγορεύεται» Ἑλληνική, ἢ Ρωσική. Λαλοῦμεν ἑτέροις μὲν γλώσσαις, ἀλλὰ τὰ ἴδια μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, διότι τὸ σήμερον ὑμνούμενον καὶ προσκυνούμενον Πνεῦμα, ὅτε τοῦ πρὸς τὰς γλώσσας διένειμε, εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε.

Δόξα τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Πνεύματι Αὐτοῦ τῷ Ἐνοπιῷ.

Ἀγιώτατε,

Ἡ πορεία μας εἶναι μία: ἡ πορεία πρὸς τὴν Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔρχεται. Ἄρα ἡ πορεία μας εἶναι κοινὴ, ἡ αὐτή.

Ἄς βαδίζομεν πρὸς αὐτὴν τὸ ἐν φρονούντες (Φιλ. 2,2) ὡς θώρακα ἔχοντες τὴν εἰς ἀλλήλους ἀδιάπτωτον πάντοτε ἀγάπην, καὶ ὡς ὄπλον τὴν ὑπὲρ ἀλλήλων ἀδιάλειπτον προσεσχῆν.

Προσεύχεσθε πάντοτε ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας.

Καὶ ἡμεῖς, μὲ ἠδξημένην πλέον τὴν πρὸς Ἑμᾶς ἀγάπην ἐξ ὧν ἀκηκόαμεν καὶ εἶδομεν, δηλ. ἀπὸ τῆν θερμῆν ἀγάπην, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς περιεβάλετε καὶ τοὺς φιλόφρονες λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους εὐδοκήσατε νὰ τιμήσῃτε τὴν ἡμετέραν ταπεινότητα, ἐπιτενέστερον θὰ προσεσχόμεθα ὑπὲρ τῆς κατὰ Ρωσίαν ἁγίας Ὁρθόξου Ἐκκλησίας τοῦ φιλοχρίστου πιστοῦ λαοῦ της, τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ Κλήρου, καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἑμετέ-

ρας σεβασμίας Ἀγιότητας, ἵνα χαρίζηται ὁ Κύριος Ὑμᾶς ταῖς ἀγίαις Του Ἐκκλησίαις καὶ δι' Ὑμῶν ἐπιστηρίξῃ τὸν θεοφόρον τοῦτον ἐκλεκτὸν λαόν.

Ὑγίαινε, Ἀγιώτατε, καὶ μακροημέρευε.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα.

Μετὰ τὰς προσφωνήσεις ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν προσέφερεν εἰς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὡς δῶρον ἱερὰν εἰκόνα τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος, τὴν ὁποίαν οὗτος δεχθεὶς μετὰ συγκινήσεως καὶ εὐχαριστήσας ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ φυλάττῃ εἰς τὸ προσωπικόν του εἰκονοστάσιον, ἵνα διηνεκῶς ἐνθυμῆται καὶ ἐκτενέστερον προσεύχηται ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Εἰς τὸν Πατριάρχην ἀντιπροσέφερεν ἀρχιερατικὴν ράβδον καὶ ἀρχιερατικὰ ἐγκόλπια ἑλληνικῆς τέχνης καὶ κατασκευῆς.

Περὶ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας εἰς τὸν Ἱερὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν προσῆλθε καὶ ὁ ἰδιωτικῶς τότε ἐπισκεπτόμενος μετὰ εἰκοσάδος κληρικῶν τῆς ἐπαρχίας του Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος. Οὗτοι ἅπαντες ἔσχον τότε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑποβάλουν τὰ σέβη των εἰς τὸν Πατριάρχην. Ὁ Σεβ. κ. Γεώργιος μάλιστα προσέφερεν εἰς τὸν Πατριάρχην ψηφιδωτὸν παριστάνον τὴν ἀγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον.

8. Τὸ ἐπίσημον Γεῦμα

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, περὶ ὥραν 15.00 ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν παρέθεσεν εἰς τὸ Ξενοδογεῖον «Σοβιέτσαγια» ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου. Εἰς αὐτὸ παρεκάθησαν πλὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς ἀκολουθίας του (καὶ βεβαίως τοῦ παραθέτοντος τὸ Γεῦμα ἀγιωτάτου Πατριάρχου) οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κρουτίτσας καὶ Κολύμνας κ. Σεραφεῖμ καὶ Τούλας καὶ Μπέλεφ κ. Ἰουβενάλιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τασκένδης κ. Βαρθολομαῖος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι, περὶ τοὺς 30 ἐπιφανεῖς κληρικοί τοῦ Πατριαρχείου, ἐν οἷς ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βιτάλιος Μποροβόη, ὁ ἐξοχώτατος κ. Βίκτωρ Νικολάεβιτς Τιτόφ, ἀντιπρόεδρος τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν θρησκευμάτων, ὁ ἐξοχώτατος κ. Ἀλέξανδρος Δημητρόπουλος, Ἐκτακτὸς καὶ Πληρεξούσιος Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ΕΣΣΔ, ὁ Μορφωτικὸς, Στρατιωτικὸς, ἔμπορικὸς, ἐπὶ τοῦ Τύπου κ.ἂ. ἀκόλουθοι τῆς Πρεσβείας μας ἐν Μόσχᾳ, διάφορα ἄλλα ὑψηλά ἱστάμενα Μέλη τῆς Σοβιετικῆς Κοινωνίας, ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ θρησκευτικῶν κοινοτήτων ἐν Μόσχᾳ (π.χ. Ἑβραίων, Παλαιοπίστων, Λατίνων, Μουσουλμάνων κλπ), ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐκδρομεῖς ἱερεῖς, καὶ οἱ ἐν Μόσχᾳ ἀποκρισιάριοι τῶν Πατριαρχείων Ἀντιοχείας ἀρχιμ. κ. Μακάριος Ταγιάρ καὶ Βουλγαρίας ἀρχιμ. Νέστωρ, καὶ ἄλλοι.

Κατ' αὐτὸ ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον προσφώνησιν.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ,

Ἀγαπητοὶ μας ἐπισκέπται ἐξ Ἑλλάδος,

Ἀξιότιμε Ἀντιπρόεδρε τοῦ Συμβουλίου Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ, κ. Βίκτωρ Νικολάεβιτς Τιτόφ,

Ἐξοχώτατε Ἐκτακτε καὶ Πληρεξούσιε Πρεσβευτὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ΕΣΣΔ κ. Ἀλέξανδρε Δημητρόπουλε,

Ἀγαπητοὶ Συνδαιτυμόνες.

Μετὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστίας ἐκφραζόμεν καὶ τὴν εὐλογοῦν καὶ εὐχαριστοῦμεν χαριετισμὸν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τοὺς σὺν Ὑμῖν Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ ὀλόκληρον τὴν ἐντιμοτάτην συνοδείαν Σας, κατὰ τὸ πρὸς τιμὴν Ὑμῶν παρατιθέμενον Γεῦμα τοῦτο. Εὐχαριστοῦμεν τὸν Κύριον, διότι κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν Ὑμᾶς πλησίον μας κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς βαθεῖαν ἱκανοποίησιν ἡ δυνατότης νὰ διακηρύξωμεν, ὅτι ἡ παρουσία εἰς τὴν χώραν μας ἀντιπροσώπων τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔγινε ἀφορμὴ μεγάλης χαρᾶς δι' ὅλα τὰ τέκνα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Μὲ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν δίδεται μία ἀκόμη μαρτυρία, ὅτι οἱ μεταξὺ τῶν ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μας, Ἑλλάδος καὶ Ρωσίας, δεσμοὶ ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης εἶναι ἀροηκτοὶ, ἀφοῦ ὡς Τοπικαὶ Ἐκκλησίαι εἶναι μέλη τοῦ μεγάλου σώματος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἰδίᾳ καὶ ἀμφοτέρω ὁμοῦ ἔχουν κληθῆ νὰ εἶναι συνεργοὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλ. νὰ εἶναι ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι κατ' ἀλήθειαν, ἔχουσαι ἀγάπην εἰς ἀλλήλας.

Δυνάμεθα δὲ σήμερον νὰ μαρτυρήσωμεν μετὰ πολλῆς τῆς ἱκανοποιήσεως ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι μας, Ἑλλάδος καὶ Ρωσίας, ἔχουν ἀρχαιοῦθεν ἀδελφικούς καὶ φιλικούς δεσμούς, ἀναγομένους εἰς αὐτὴν τὴν ἀπαιτήσιν τῆς αὐτονομίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν ἐπιτυχῆ ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος του ἀπὸ τὸν ἀλλογενῆ δεσπότην. Ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ἡ χώρα μας ἀντιμετώπισαν μὲ πολλὴν συμπάθειαν τὸν ἀξάμενον τὸ 1821 δίκαιον ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ παρέσχον τὴν συμπαράστασιν των πρὸς ἀπόκτησιν καὶ ἐδραίωσιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Πολλοὶ δὲ Ρῶσοι, (εἴη ἡ μνήμη των αἰωνία), ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν τους κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπι-

σημαινόμεν δὲ ἐπικαίρως, ὅτι κατὰ τὰς σκληρὰς ἐκείνας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἡμέρας, εἰς τὸ ἔδαφος τῆς χώρας μας εἰς τὴν Ὀδησσόν, ἤρchiσε τὴν δραστηριότητά της ἡ ὀργάνωσις Ἑλλήνων Πατριωτῶν Φιλικῆ Ἐταιρείας, ἡ ὁποία προσπαροσκεύασε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀκούραστα ξυπνοῦσε τότε εἰς τὰς συνειδήσεις τοῦ λαοῦ τῆς τὴν δῆραν τῆς ἐλευθερίας, κατὰ δὲ τὴν περίοδον τῆς ἐθνεγεροσίας ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος καὶ εἰς τὸν βωμὸν τῆς νίκης προσέφερε χιλιάδας καὶ χιλιάδας χιλιάδων τέκνων τῆς, λαϊκῶν, κληρικῶν καὶ ἀρχιερέων.

Μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον αἱ σχέσεις μεταξὺ τῆς Ρωσικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διηρυνήθησαν. Εἶναι δὲ ἀδύνατον εἰς τὰ περιορισμένα ὅρια τοῦ λόγου νὰ τονίσωμεν ὅλον τὸ περιεχόμενον τῶν ἀδελφικῶν ἐπαφῶν μεταξὺ μας, διὸ καὶ θὰ περιορισθῶμεν νὰ μνημονεύσωμεν τινὰς μόνον ἐξ αὐτῶν.

Τὸ 1948 εἰς τὸν πανηγυρικὸν ἑορτασμὸν τῆς 500-ετηρίδος τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας μεταξὺ τῶν τιμίων μας ξένων ἦτο καὶ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ προκάτοχος μας αἰοίδιμος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Ἀλέξιος δις ἐπισκέφθη τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὸ 1960 καὶ τὸ 1964. Τὸ 1972 εἶχομεν ἡμεῖς τὴν χαρὰν νὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν χώραν σας δι' ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὀλίγον μετὰ τὴν ἄνοδον ἡμῶν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Μόσχας τὸ 1971. Εἰς τὴν Τοπικὴν Σύνοδον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸν Μάϊον-Ἰούνιον τοῦ 1971 καὶ τὴν ἐνθρόνισιν ἡμῶν συμμετέσχον ἀξιοσέβαστοι ἀντιπρόσωποι τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος με ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβον.

Δὲν λησμονοῦμεν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς ἀντιπροσωπείας μας, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς 600-στῆς ἐπετείου τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ τῆς 150ετηρίδος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τὸν ξένον κατακτητὴν, ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας ἐπαφάς, ἐν αἷς καὶ αἱ ἐπισκέψεις τῶν ἀντιπροσωπειῶν μας, αἱ ὁποῖαι μετέβαινον χάριν προσκνήματος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὡς γνωστὸν δέ, παρὰ τὰς πολλὰς ἐκ μέρους ἡμῶν προσπαθείας δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι πλήρης ἱκανοποίησις τῆς ἐπιθυμίας τῶν Ρώσων Μοναχῶν, τῶν προθυμηθέντων νὰ ἀσκηθοῦν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος καὶ νὰ ἐπισχύσουν ἔτσι καὶ τὴν ὀλιγάριθμον ἀδελφότητα τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ τὰ κανδήλια, τὰ ὁποῖα οἱ πρόγονοί τους ἄναψαν εἰς τὰ ἱερὰ προσκνήματα τοῦ Ἅθω. Ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης θὰ δείξῃ κατανόησιν διὰ τὸ πρόβλημά μας αὐτό.

Μετὰ ἱκανοποιήσεως παρατηροῦμεν, ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας παραλλήλως πρὸς τὰς ἀνταλλαγὰς ἀντιπροσωπειῶν ἐπὶ διαφόρον ἐπιπέδον ἔλαβε χώραν καὶ ἀνταλλαγὴ σπουδαστῶν, ἀμοιβαῖαι ἐπισκέψεις καθηγητῶν, ἀνταλλαγὴ ἐκκλησιαστικῶν ἐκδόσεων καὶ ἄλλαι μορφαὶ ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μας, ὡς καὶ εὐεργετικὴ συνεργασία καὶ ἀμοιβαία κατανόησις εἰς τὰ θέματα ἐδραϊώσεως τῆς πανορθόδοξου ἐνότητος, τῆς ἀναζητήσεως τῆς παγχοριστιανικῆς ἐνότητος, καὶ τὰ θέματα τῆς δημιουργίας καὶ διαφυλάξεως τῆς ἐπὶ γῆς εἰρήνης καὶ τῆς διακονίας τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀναπέμποντες δλοκάριον εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν, διότι ἐξέχεε πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς τὰ πλούσια ἐλέη του καὶ τοὺς οἰκτιρμούς του κατὰ τὸ παρελθόν καὶ τὸ παρόν, ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα ἐνὸς καλλιτέρου μέλλοντος καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν ὑπ' Αὐτοῦ διακυβέρνησιν τῶν Ἐκκλησιῶν μας εἰς τὴν πορείαν τους πρὸς μίαν ἀδελφικὴν συνεργασίαν πρὸς δόξαν τῆς μᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἡμετέρων ἀγίων Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Ρωσίας, καὶ ἐπ' ὠφελεία τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Δι' ἡμᾶς εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ἐνώπιον ὅλων τῶν Τοπικῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἔχει ἤδη τεθῆ τὸ χρέος νὰ ἐργασθοῦν ὄχι ὀλίγον διὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι πραγματοποιήσιν τῆς ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὸν δρόμον δμως πρὸς τὴν ποθητὴν ταύτην Σύνοδον αἱ Ἐκκλησίαι μας ἔχουν χρέος νὰ ἐκτελέσουν τὴν ὑπεύθυνον θεολογικὴν καὶ ὀργανωτικὴν ἐργασίαν με ταπεινοφροσύνην καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σοφῆς ἀρχῆς τοῦ ἀββᾶ Βικεντίου, τοῦ ἐκ Λειψίνου. «Εἰς τὰ οὐσιώδη ἐνότης, εἰς τὰ δευτερεύοντα ἐλευθερία, εἰς ὅλα ἀγάπη». Καὶ πρᾶγματι εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὅσον ποτὲ ἄλλοτε, εἶναι διὰ τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας ἀπαραίτητος ἡ ἐνότης ἐνεργειῶν διὰ νὰ δυνηθῆ ἐν πλήρει ὁμοφροσύνη νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς καὶ ἐν ἡμῖν ἐλπίδος. Ἡ ἐνότης αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητος ὄχι μόνον διὰ τὴν λύσιν τῶν διορθόδοξων προβλημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν ἑτερόδοξον κόσμον καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν κίνησιν ἀποτελεῖ διὰ τὰς δύο Ἐκκλησίας μας μεγάλην ἐδθῆν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Σᾶς πληροφοροῦμεν, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία προετοιμάζει μίαν οὐσιαστικὴν ἐκ μέρους της συμβολὴν εἰς τὴν παράτασιν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν διὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς Παγκοσμίου Διασκέψεως θρησκευτικῶν προσωπικοτήτων διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, τὸν ἀφοπλισμὸν καὶ δικαίας σχέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν, ἧτις προσκλήσει ἡμετέρα θὰ συνέλθῃ τὸ 1977 εἰς τὴν Μόσχαν. Διὰ τῆς Παγκοσμίου ταύτης Διασκέψεως ἐπιθυμοῦμεν νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸν φόβον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν του ἀπὸ θύματα, θυσίας,

στερήσεις και δυστυχίαν, πού άτυχῶς συνοδεύουν τήν ζωήν πολλῶν λαῶν.

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Διάσκεψις θά εὖρη εὐρείαν ἀπήχησιν εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Τοπικὰς Ἐκκλησίας καί τοὺς ἀξιόους ἐκπροσώπους των, οἵτινες θά λάβουν ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν προετοιμασίαν καί τὴν διεξαγωγὴν τῆς εἰρηνοποιῶν μας ταύτης πρωτοβουλίας.

Μακαριώτατε,

ἀγαπητοί μας ἐπισκέπται,

Ἄς ἐλπίσωμεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι οἱ κόποι μας θά ὑπηρετήσουν τὸ συμφέρον τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καί τῆς ἀνθρωπότητος. Καί εἶθε νὰ μείνῃ μεθ' ἡμῶν καί νῦν καί πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ ζωοποιὸς καί ἀγιάζουσα δύναμις τοῦ Παρακλήτου ἀγίου Πνεύματος.

Χαιρετίζοντες καί ἀδύς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καί τοὺς ἐντιμοτάτους συνοδοὺς Σας ἐπὶ τῇ εἰς τὴν χώραν μας παραμονῇ Σας, ἐγείρομεν πρόποσιν:

- ὑπὲρ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ,
- ὑπὲρ τῶν συνοδῶν τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος Σεβ. Μητροπολιτῶν καί τῶν λοιπῶν ἀγαπητῶν μας ἐξ Ἑλλάδος ἐπισκεπτῶν,
- ὑπὲρ τῆς ἐνημερίας τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
- ὑπὲρ τῆς μεγαλυτέρας προσόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ,
- ὑπὲρ τῆς ἀδελφικῆς συνεργασίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καί Ἑλλάδος,
- ὑπὲρ τῆς φιλίας τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως,
- καί ὑπὲρ ὅλων Ὑμῶν, ἀγαπητοὶ συνδαιτυμόνες.

Ὁ Μκκ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπάντων εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἀγιώτατε Πατριάρχα,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καί Διάκονοι,

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεβν,

Ἐξοχώτατε Κύριε Ἀντιπρόεδρε τοῦ Συμβουλίου Ἐθνησκευμάτων,

Ἐντιμότατοι καί ἀγαπητοὶ συνδαιτυμόνες,

Δὲν ἐχρειάζετο νὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην πόλιν διὰ νὰ διαπιστώσωμεν τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης σας, ὅπως τὸν βλέπομεν ἐκδηλούμενον πρὸς ἡμᾶς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς ἐδῶ διατριβῆς μας.

Ὅλοι, ὅσοι κατὰ διαφόρους καιροὺς προκριθέντες ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Συνόδου, ἐπεσκέφθησαν ἀπὸ τοῦ 1948 καί ἐντεῦθεν τὴν Ὑμετέραν Ἐκκλησίαν, ἐπιστρέφοντες, περιεγραφοῦν μετὰ τοσοῦτον ζωηρῶν χρωμάτων τὸ θερμὸν τῆς ὄντως ἀδελφικῆς φιλοξενίας, ἧς ἔτυχον, ὥστε ἡ ἀγάπη Ὑμῶν παρ' ἡμῶν ἀδεταί.

Θὰ ἦτο τολμηρὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰς ἀπειραριθμοὺς περιπτώσεις ἐπισκέψεων, Ρώσων Ἱεραρχῶν εἰς Ἑλλάδα καί Ἑλλήνων εἰς τὴν Ρωσίαν. Ὅντως (εἰὰν θελήσω κατὰ μέρος μνησθῆναι μόνον, ἐπιλείπει με διηγούμενον ὁ χρόνος), (Ἐβρ. 11,32). Περιορίζομαι λοιπόν, εἰς τὸ ἀπλῶς νὰ μνησθῶ τῶν δύο ἐπισκέψεων τοῦ μακαριστοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου ΑΛΕΞΙΟΥ, τῆς ἀλήστου μνήμης ἐπισκέψεως τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος, τῶν πολλαπλῶν ἐπισκέψεων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λένινγκραντ κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ, πρὸς συμμετοχὴν του εἰς τὰς ἐν τῇ Χώρα ἡμῶν συστάσας πρώτας Πανορθοδόξους Διασκέψεις καί τὴν Ἐκατοστὴν Πεντηκοστὴν Ἐπέτειον τῆς Μεγάλης ἀπελευθερωτικῆς ἡμῶν ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν Ἐπανάστασεως καί τέλους τῆς ἐξ ἡμῶν διελεύσεως, τῶν ἔκτοτε φιλάτων καταστάσεων, Σεβ. Μητροπολίτου Τάλλιν καί Ἐσθονίας κ. Ἀλεξίου καί Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τασκένδης κ. Βαρθολομαίου, μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς ἀγαπητῶν ἀδελφῶν.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὅτι ὅλαι αἱ ἐπικοινωνίαι μεταξὺ μελῶν ἡ Ἱεραρχῶν τῶν δύο ἀδελφῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μας, ἐγένοντο καί γίνονται ὑπὸ τὴν ἀναψύχουσαν σκιὰν τῆς εἰλικρινοῦς μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ἀγάπης καί τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν προσφορᾶς.

Καί πῶς νὰ μὴ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καί ἔργων ἀγαθῶν (Ἐβρ. 10, 24), ὅταν ἐνθουμούμεθα τοὺς διὰ μέσον ὄλων τῶν αἰώνων στενωτάτους μεταξὺ τῶν δύο ὁμοδόξων λαῶν μας δεσμούς;

Ἕλληνες ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ποτίσαντες τὸ μέγα Ἔθνος τῶν Ρώσων, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Ἕλληνες οἱ τὸ πνευματικῶς ἄγονον τότε τῶν Ρωσικῶν καί Οὐκρανικῶν γαιῶν γεωργήσαντες, ὥστε νὰ ἀνθίσουν ὡς κρῖνος καὶ νὰ πληρωθῇ ἐκ τῆς ὁσμῆς τῆς ἀγιότητος τῶν τέκνων των ὀλόκληρος ὁ κόσμος.

Ἕλλην ἦτο ὁ ὄσιος Ἀντώνιος, ὁ ἰσάγγελος, ἰδρυτῆς τῆς Λαύρας τοῦ Κιέβου, ὁ μεταφνεύσας τὴν ἀγιοσύνην τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰς τὴν τρισευλογημένην καί πνευματικῶς πολύκαρπον ταύτην Χώραν.

Ἕλλην ἦτο ὁ μέγας τοῦ Ἀνδρέου Ρουμπλιώφ, μυσταγωγὸς εἰς τὴν θεοπροπητὴ τέχνην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας Θεοφάνης.

Ἕλλην καί ὁ ἐξ Ἡπείρου καταγόμενος, ἅγιος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀγιορείτης μοναχὸς Μά-

ξιμος ὁ Γραικός, οἱ ἐν Ρωσία πνευματικοὶ ἀγῶνες τοῦ ὁποῖου εἶναι ὑμῖν ὡς ἄριστα γνωστοί.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἁγίου Ὁρους μετήχθησαν ἐνταῦθα, αἱ περιώνυμοι ἄγιοι θαυματουργοὶ Εἰκόνας τῆς Θεομήτορος, αἱ ἐπιλεγόμεναι Βλαντίμηρσκαγια καὶ Ἰβερσκαγια.

Εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος ὁ ὅσιος Νεῖλος Σόρσκι καὶ ὁ μακαρίας μνήμης ἱερομόναχος Παῖσιος Βελιτσκόφσκι, ἐγαλονηθήσαν μετὰ τὸ ἀκραιφνὲς ὀρθόδοξον ἀσκητικὸν φρόνημα καὶ τὸ μετελαμπάδενσαν εἰς τὴν τῶν φιλομόναχον ταύτην χώραν, ἀποτρέποντες τὰς ὀθνεῖας ἐπιδράσεις.

Σπέρματα ἔθεσαν εἰς τὴν Ρωσικὴν γῆν οἱ προμνησθέντες ἅγιοι. Σπέρματα μικρά, Μικρὰ ὡς κόκκον σιναπίου. Ἀλλὰ σπέρματα καλά. Σπέρματα Ὁρθοδοξίας, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῆ γῆ, κεκαθαρισμένον ἐπταπλασίως», (Ψαλ. 11,7). Καὶ εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν τῶν ἀγνῶν καὶ φιλοχρίστων καρδιῶν τῶν, ὡς τοὺς ἐχαρκτήρισεν ἐπιφανῆς σοφός, «φύσει ὀρθοδόξων» Ρώσων, ἐφύτρωσαν καὶ ἐβλάστησαν καὶ ἠξήθησαν καὶ ἐποίησαν καρπὸν «τὸ ἐν τριάκοντα, καὶ τὸ ἐν ἐξήκοντα, καὶ τὸ ἐν ἑκατόν», (Μαρκ. 4,8). «ἵνα χάρῃ ὁμοῦ ὁ τε σπείρας καὶ ὁ θερίζων καὶ συνάγων εἰς τὴν οὐράνιον ἀποθήκην», (Ἰωάν. 4,36).

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ καταστήσας ἡμᾶς ἀλλήλων μέλη, ἵνα μὴ σχίσματα ἦ ἐν ἡμῖν, μηδὲ φουσιῶται εἰς ὑπερ τοῦ ἑνὸς κατὰ τοῦ ἑτέρου, ἀλλὰ ἵνα μεριμνῶμεν ὑπερ ἀλλήλων, ὡς ἀλλήλων μέλη» (Α' Κορ. 4,6 καὶ 12,25).

Καὶ γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι ὁ ὁμόδοξος ἀδελφὸς Ρωσικὸς Λαὸς «συνεπάθησε ταῖς ἀσθενείας ἡμῶν» (Ἐβρ. 4,15) καὶ πολλάκις κινδυνεύοντα διὰ τῶν λογίων του ἔσωσε τὰ πτωχὰ ἑλληνικὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς καὶ πολυειδῶς ἐνίσχυσε καὶ ἀνεκούφισε τοὺς ταλαιπώρους τότε δούλους Ἑλλήνας. Ἐντέθεν καὶ μακαρίζομεν τοὺς Πατέρας. Καὶ δοξολογοῦμεν τὸν ἐνώσαντα ἡμᾶς διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἐν αὐτῷ ἀληθοῦς ἀγάπης. Ἦδη δὲ καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν τομέα ἢ προσφορὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἶναι πολυτιμότης. Καὶ ἡ ἑλληνικὴ πατερικὴ θεολογία μας ἐμπλουτίζεται καὶ παινείται μετὰ τὸν θεολογικὸν Ρωσικὸν στοχασμὸν.

Ἡ προσευχή μας εἶναι, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία τῶν δύο λαῶν καὶ Ἐκκλησιῶν μας, ὅχι μόνον νὰ διατηρηθῆ ἀλλὰ καὶ νὰ γίνῃ βαθύτερα καὶ εὐρύτερα πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριᾷδι Ἐνὸς Θεοῦ ἡμῶν καὶ ὠφέλειαν τῶν πιστῶν, καὶ ἰδίᾳ τώρα, ὅτε εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τῆς Μεγάλης Συνόδου, πρὸς ἣν βαίνομεν ὀλοταχῶς, καὶ τῶν ἐπ' αἰσίοις οἰανοῖς διεξαγομένων Διαλόγων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ δεχομένων τὴν ἐν Χαλκηδόνι Δ' ἁγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν, τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Ἐν τῇ ἐνότητι ἡμῶν ὁ

Χριστὸς θὰ ἄδεται. Καὶ ἡ Ὁρθοδοξία θὰ εἶναι τεῖχος ἀρραγές, φάρος τηλαυγῆς φωτίζων τοὺς ἐν σκότει.

Πιστεύομεν τῷ Κυρίῳ, ὅτι θὰ εὐδοκήσῃ, ἵνα δι' ἡμῶν τρέχῃ καὶ δοξάζεται τὸ ἅγιον Ὄνομά Του.

Ἁγιώτατε,

ἀξιοθέντες, ἵνα ἔλθωμεν εἰς τὴν Ἱερὰν Ὑμῶν καθέδραν καὶ συντελεσιουργήσωμεν μεθ' Ὑμῶν τὰ πανάχρονα μυστήρια τῆς ἀπείρου Ἐὐσπλαγνίας καὶ ἀγαθότητος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, μετὰ τὴν καρδίαν ἡμῶν ὑπερεκχειλιζομένην, ἐκ τῆς μεθ' Ὑμῶν ἀναστροφῆς, χαρᾶς τελείας, πεπληρωμένης καὶ δεδοξασμένης, εὐχόμεθα, ὅπως ὁ Κύριος διδούς τὸ Πνεῦμα Ἀυτοῦ τὸ ἅγιον ἐφ' Ὑμᾶς καὶ ὀλόκληρον τὸν Ρωσικὸν Λαὸν πρὸς εὐφροσύνην ἡμῶν τῶν ἀγαπώντων Ὑμᾶς ἐν ἀληθείᾳ, καταστήσῃ τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Ἁγιότητα Νέον Μωυσῆν, ποδηγέτην θεόφρονος τοῦ θεολέκτου τούτου Λαοῦ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, καὶ πληθύνων τὰς ἡμέρας τῆς ἐπὶ γῆς παροικίας Ὑμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς, ἧς ἱεροπροεπῶς προκάθησθε, ἁγίας Τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς καθολικῆς Ὁρθοδοξίας, προσδεχόμενος τὰς ὁσίας Ὑμῶν προσευχάς, χαρίζῃ πᾶσαν πρόοδον εἰς τὸν φίλον Ρωσικὸν Λαὸν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν καὶ ὀδηγῇ τοὺς Ἀρχοντας τῶν δύο ἀδελφῶν λαῶν μας εἰς μίαν συνεχῶς μεγαλυτέραν διεύρυνσιν τῶν σχέσεων τῶν δύο χωρῶν ἐπ' ἀγαθῷ ἀμφοτέρων.

Εἰς π ο λ λ ἄ ἔτη, Δέσποτα.

Ἐπηκολούθησε σύντομος ἐπίσκεψις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἀνταλλαγὴ ἀναμνηστικῶν δώρων. Ὁ Πατριάρχης ἐπέδωκε τότε εἰς μὲν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ τὸ ἀνώτατον παράσημον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἦτοι τὸν Σταυρὸν τοῦ ἁγίου Βλαδμήρου Α' τάξεως, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἀκολουθίας του τὸν αὐτὸν Σταυρὸν κατωτέρας βεβαίως τάξεως, καὶ μετὰ τοῦτο ἀπεχαιρέτισε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, διότι τὴν ἐπαύριον θὰ εἰσῆγετο εἰς Νοσοκομεῖον. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐχαριστήσας τὸν Πατριάρχην παρεκάλεσεν Αὐτὸν νὰ ἐπισκεφθῇ συντόμως καὶ πάλιν τὴν Ἑλλάδα, ἧτις ἀγαπῶσα Αὐτὸν ἀναμένει πάντοτε μετὰ χαρᾶς τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὐλογίαν του.

9. Τὰ ἀξιοθέατα τῆς Μόσχας.

Τὴν Δευτέραν τὸ πρωὶ ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὰ ἀξιοθέατα τῆς Μόσχας, ἦτοι τὸ Κρεμλῖνον καὶ τὸ Μουσεῖον Ἀνδρέου Ρουμπλιώφ.

Εἰς τὸ Κρεμλῖνον εὐρίσκετο μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου ἡ ἔδρα τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ ἡ Καθέδρα τῶν Πατριαρχῶν. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ τὰ Ἀνάκτορα καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον καὶ οἱ Καθεδρικοὶ Ναοί. Ἐκεῖ ἐτελεῖτο καὶ ὁ καθαγιασμὸς τοῦ ἁγίου

Μύρου. Ἐκεῖ, ἐντὸς τῶν ἱερῶν Ναῶν ἀναπαύονται ἀκόμη τὰ τίμια Λείψανα τῶν ἁγίων Μητροπολιτῶν καὶ Πατριαρχῶν Μόσχας Πέτρου, Ἰωνᾶ, Φιλίππου, Ἐρμογένους, Ἰωασάφ, καὶ ἄλλων πολλῶν ἁγίων, ὡς καὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν πρὸ Πέτρου τοῦ Α' Τσάρων.

Τὸ Μουσεῖον τοῦ Ἀνδρέου Ρουμπλιώφ στεγάζεται εἰς τὴν τέως Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρονίκου, ὀνομασθεῖσαν οὕτω ἐκ τοῦ πρώτου ἡγουμένου αὐτῆς ἁγίου Ἀνδρονίκου. Εἰς αὐτὴν ὁ Ρουμπλιώφ ἐζήσθη πολλὰ χρόνια ὡς μοναχός. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἐκθέματα εἶναι εἰκόνες προσερχόμενοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ρουμπλιώφ. Ὁ Ρουμπλιώφ, ὁ μέγιστος τῶν Ρώσων ἀγιογράφων, ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ μεγάλου Θεοφάνους τοῦ Γραικοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα κοσμοῦντα πολλὰς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησίας προκαλοῦν βαθύτατον θαυμασμόν.

10. Παρὰ τῷ κ. Βλ. Κουροέντωφ.

Τὴν 16.30 ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ τὸν ἐξοχώτατον κ. Βλαδίμηρον Κουροέντωφ, Πρόεδρον τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων, τῇ συνοδείᾳ τῶν Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰουβενάλιου καὶ Ἀρχιεπισκόπου κ. Βαρθολομαίου. Εἰς τὴν μετὰ τοῦ κ. Κουροέντωφ συνάντησιν παρίστατο καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος του κ. Βίκτωρ Νικολάεβιτς, Τιτώφ. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ὁ κ. Κουροέντωφ ἐχαιρέτισε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ Σᾶς χαιρετίσω ἐξ ὀνόματος τοῦ Συμβουλίου Θρησκευμάτων (παρὰ τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ τῆς ΕΣΣΔ), τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προϊσταμαι.

Πιστεύω, ὅτι ἡ συνάντησίς μας αὐτὴ θὰ ἐνισχύσῃ τὰς καλὰς σχέσεις, πὸν ἦδη ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ Λαῶν μας. Αἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἶναι πολὺ παλαιαί. Καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις τὰς ἐννοεῖ, ἐπειδὴ διευκολύνουν τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο λαῶν.

Εἶναι χαρὰ δι' ἡμᾶς, ὅτι ἤλθετε εἰς τὴν Χώραν μας, νὰ γνωρίσετε τὸν λαόν μας καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς τὸν ἡγέτας Ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς Σας θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐδραιώσιν τῆς φιλίας μεταξὺ τῶν Λαῶν μας.

Ἡμεῖς θὰ πράξομεν, πᾶν ὅ,τι πρέπει, ὥστε ἡ παραμονὴ Σας εἰς τὴν Χώραν μας νὰ εἶναι εὐχάριστος. Συμφωνῶς πρὸς τὸ ἦδη καταρτισθὲν πρόγραμμα, θὰ ἐπισκεφθῆτε καὶ τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Ὀδωκράν. Παντοῦ οἱ Σοβιετικοὶ θὰ Σᾶς ὑποδέχωνται — ὅπως ὄλους τοὺς ἐπισκέπτας μας, ἔτσι καὶ Σᾶς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα — μὲ χαράν. Ἐδῶ εἰς τὴν Μόσχαν ἡ

φιλοξενία τῶν ἀνθρώπων μας εἶναι ἴσως κάπως περισσότερον τυπικὴ. Ἀλλὰ παντοῦ, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγητε, θὰ ἰδῆτε, πόσον ὁ Λαός μας εἶναι ἐγκάρδιος. Ἐγκάρδιος εἶναι ἡ ἀγάπη του καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγετε, θὰ ἰδῆτε, ὅτι ὁ λαός μας ἀσχολεῖται μὲ ἔργα ἀνοικοδομήσεως καὶ ἐπιστήμης, καὶ ὅτι ἐργάζεται ἀκούραστα διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀμοιβαίότητα μεταξὺ τῶν λαῶν. Ἡ φιλειρηνικότης εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ λαοῦ μας. Εἰς τὸ μέγα αὐτὸ ἔργον μᾶς βοηθεῖ καὶ ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Τὴν δραστηριότητά της αὐτὴν ἡμεῖς τὴν ἐκτιμῶμεν δεόντως.

Ἐλπίζομεν, ὅτι καὶ ἡ ἰδικὴ Σας ἐπίσκεψις εἰς τὴν Χώραν μας θὰ συμβάλῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀμοιβαιότητος μεταξὺ τῶν λαῶν.

Ἐμεῖς, ἔξω ἔχομεν κούο. Εἰς τὴν καρδίαν μας ὅμως ἔχομεν ζεστασίαν. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ζεστασίαν εἰς τὴν καρδίαν μου Σᾶς χαιρετίζω ἐγκαρδίως καὶ Σᾶς εὐχομαι καλὴν καὶ ἀνετον διαμονήν.

Ἀπαντῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε τὰ ἑξῆς:

Κύριε Πρόεδρε,

Σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅσα περὶ ἡμῶν εἶπετε. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν σὸν ἐμοὶ Μητροπολιτῶν καὶ κληρικῶν.

Ἡ ἐπίσκεψίς μας ἔγινε εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1972 ἐπισκέψεως τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος εἰς Ἀθήνας. Καὶ ὁ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἱστορίας ἀνέκαθεν στενὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν λαῶν μας ἔκαμε ἔτι μεγαλυτέραν καὶ ἐντονωτέραν τὴν ἐπιθυμίαν μας νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν μεγάλην καὶ ἱστορικὴν χώραν Σας,

Ἐπιθυμῶ νὰ Σᾶς ἐκφράσω ἐπισήμως τὰ αἰσθήματα χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ μου διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπιβλητικὴν ἐμφάνισιν τῆς μεγαλοπόλεως Μόσχας, ἡ ὅποια μαρτυρεῖ καὶ περὶ τοῦ χαρακτήρος τῶν ἀνθρώπων πὸν ζοῦν ἐδῶ. Τὰ μουσεῖα καὶ ὅλα τὰ ἔργα τοῦ πολιτισμοῦ Σας μαρτυροῦν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου. Δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ περιπλανηθῶμεν εἰς τὴν ἀχανῆ ταύτην χώραν διὰ νὰ διαπιστώσωμεν τὰ αἰσθηματὰ Σας, τὰ φιλόξενα αἰσθηματὰ τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ. Ἡ ἐγκάρδιος ὑποδοχὴ καὶ ἡ ἀβραμαῖα φιλοξενία τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ θερμαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ Σας εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅσα ἐπεσκέφθην, μαρτυροῦν πόσον ἀγαθὰ εἶναι τὰ φρονήματα τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' ὅπου φιλοξενία, ἐκεῖ πλοῦτος. Καὶ ἀντιθέτως, τίποτε δὲν εἶναι χειρότερον ἀπὸ τὸν φιλόργυρον εἶτε οὗτος εἶναι ἄτομον, εἶτε τὸ κράτος.

Αἱ σχέσεις τῶν λαῶν μας ἀνάγονται εἰς πολὺν παλαιὸν χρόνον. Καὶ σεῖς ὀφείλετε (κατὰ) εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἀφοῦ πολλοὶ Ἑλληνες ἐργάσθησαν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου τούτου. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ὀφεί-

λομεν πολλά εις τὴν Ρωσίαν. Ὅχι μόνον πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κατέφυγον ἐδῶ κατὰ τὴν τουροκοκρατίαν ἐπλούτισαν καὶ ἔγιναν μετὰ ταῦτα οἱ μεγάλοι Ἐνδωγέται τοῦ Γένους μας, ἀλλὰ καὶ ἡ Ρωσία ὡς Κράτος συνέβαλεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν μας ἀπὸ τὸν τουροκικὸν ζυγόν.

Ἐπιτρέψατε μοι νὰ συγχαρῶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, δι' ὅλα ὅσα ἐπιτελεῖ εἰς τὸν πολιτιστικὸν τομέα, ὥστε ἡ Χώρα Σας νὰ εἶναι πρωτοπόρος εἰς τὰς ἐφευρέσεις, τὸν τεχνικὸν πολιτισμὸν, τὰ Πανεπιστήμια κλπ., ὥστε πολλοὶ νὰ ἔρχονται ἐδῶ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν ἐπιστημονικὴν Σας πρόοδον.

Χαίρω ἀκόμη, διότι ἐπικρατεῖ πνεῦμα ἀγάπης καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν μας. Ἐπιτρέψατέ μου δὲ νὰ φρονῶ, ὅτι ἂν ὄντως ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν εἰρήνην, θὰ πρέπει νὰ συνεργασθῆ στενῶς καὶ εἰλικρινῶς μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀφοῦ ὁ Ἀρχηγός της εἶναι ὁ «Ἀρχὸν Εἰρήνης», καὶ ἡ ἴδια οὐδέποτε ἔπασσε νὰ προσεῦχεται («ὐπὲρ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου... καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως»).

Ἐδχαριστῶν ἅπαξ ἔτι διὰ τὴν εὐκαιρίαν τῆς μεθ' Ὑμῶν ἐπικοινωνίας, εὐχομαι εἰς Ὑμᾶς καὶ τὸν ἀξιότιμον κ. Ἀντιπρόεδρον ὑγείαν, εἰς δὲ τὸν Λαόν Σας πᾶσαν εὐημερίαν καὶ πρόοδον.

Ἐπηκολούθησε σύντομος ἐγκάρδιος συνομιλία.

Τὴν 21.10 ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς διὰ Κίεβον προπεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰουβενάλιου, ὅστις καὶ πολυειδῶς ἐξέφρασε τὴν μεγάλην ἱκανοποίησιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πατριάρχου διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ὡς καὶ τὴν προσδοκίαν πολλῶν ἐξ αὐτῆς καὶ εὐχύμων καρπῶν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ ἀπαρχὴν στενωτέρας καὶ οὐσιαστικωτέρας ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

11. Εἰς τὸ Κίεβον. Θεία Λειτουργία.

Εἰς τὸ Κίεβον ἀφίχθέντα τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον τὴν 9.00 π.μ. ὑπεδέχθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλικίας, Ἐξάρχος πάσης Οὐκρανίας κ. Φιλάρετος μετὰ τοῦ βοηθοῦ του θεοφ. ἐπισκόπου Χμελνικίου κ. Βαρλαάμ, τοῦ Προέδρου τοῦ ἐπὶ τῶν Ὀρησκευμάτων Συμβουλίου τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας κ. Λιχβίν, κ.κ. ἐπισήμων. Μετὰ βραχυτάτην ἀνάπαυσιν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Οὐκρανία», ὅπου ἡ ἀντιπροσωπεία κατέλυσε, μετέβη εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου. Ἐκεῖ ὁ Σεβ. Φιλάρετος ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ κληρικῶν τῆς ἐπαρχίας του. Τὸ ἐκκλησιασμα, παρ' ὅτι ἦτο ἡ Τρίτη τῆς Πεντηκοστῆς ὑπερέβαινε πᾶσαν προσδοκίαν. Ὁ Ναὸς καὶ τὸ προαύλιόν του ἦσαν ἀσφυκτικῶς πλήρη ἀνθρώπων κάθε

ἡλικίας καὶ κάθε φύλου παραληρούτων ἐξ ἐνθουσιασμοῦ, διότι ἤρχοντο εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν διαδόχων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τοὺς «ἔφεραν τὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ», ὡς ἔλεγον.

Ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἀτμοσφαιρας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου κ. Φιλάρετος προσεφώνησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐπὶ τῇ ἀφίξει του εἰς τὴν Οὐκρανίαν καὶ εἶπε:

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Ἀγαπητοὶ Πατέρες, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί,

Σήμερον ἔχομεν μεγάλην χαρὰν, διότι συνεχίζοντες τὸν πανηγυρισμὸν τῆς μεγάλης ἑορτῆς τῆς καταπέμφσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπὶ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἔχομεν τὴν πρόσθετον μεγάλην χαρὰν νὰ χαιρετίζωμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐλθοῦσαν πλησίον μας, εἰς τὴν θεόσωστον πόλιν τοῦ Κιέβου.

Ἦλθετε εἰς τὴν Χώραν μας κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου ἡμῶν Ποιμένος δι' ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Ἐν Μόσχῃ εἴχετε ἐπικοινωνίαν μὲ τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα τὸν Πατριάρχον μας καὶ τὰ Μέλη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς ἐτελέσατε τὴν Θείαν Λειτουργίαν μὲ τὸν Πατριάρχον καὶ ἄλλους ἱεράρχας τῆς ἁγίας Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἐν Μόσχῃ Ναὸν τῶν Ἁγίων Θεοφανείων.

Τώρα ἔχομεν ἡμεῖς τὴν χαρὰν νὰ Σᾶς ὑποδεχόμεθα εἰς τὴν Καθέδραν μας καὶ δὴ εἰς τὸν Καθεδρικὸν μας Ναὸν τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου καὶ νὰ Σᾶς χαιρετίζωμεν ἐξ ὀνόματος τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Ἐξαρχίας τῆς Οὐκρανίας.

Τὸ Κίεβον εἶναι τὸ λίκνον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ Κίεβον εἶναι τὸ λίκνον τοῦ Ὁρθόξου Μοναχισμοῦ. Τὸ Κίεβον μᾶς ὑπευθυμίζει τοὺς ἀρχαίους δεσμούς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Οἱ πρῶτοι Μητροπολίται τοῦ Κιέβου ἦσαν Ἑλληνας.

Τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν ὁ Λαὸς μας ἔλαβε ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας.

Αὐτὸ δέ, δὲν μαρτυροῖ μόνον τοὺς δεσμούς μας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Πίστει ἐνότητά μας.

Μακαριώτατε,

Τοὺς δεσμούς αὐτοὺς ἤλθατε νὰ στερεώσητε. Ἡμεῖς ὁμῶς χαιρομεν, διότι οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ δὲν ἡμάνωθήσαν ποτὲ καὶ ἀπὸ τίποτε. Καὶ αὐτὸ μᾶς δίδει μεγάλην χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν.

Ἡ ἐπίσκεψίς Σας εἰς τὴν χώραν μας ἔχει πολὺ μεγάλην σημασίαν. Διότι δὲν θὰ βοηθήσητε μόνον εἰς

τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν καλῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλίας καὶ ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν λαῶν μας.

Διὰ τοῦτο ἐν τῷ προσώπῳ Σας δὲν χαιρετίζομεν μόνον Σᾶς καὶ τοὺς Σννοδοὺς Σας, ἀλλὰ καὶ δλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν. Ἡ πρὸς ἡμᾶς ὁδοιπορεία Σας μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ εὐκρινούς ἀγάπης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας.

Κατακλείων, Μακαριώτατε, παρακαλῶ νὰ μεταφέρετε τὸν θεομὸν χαιρετισμὸν μου πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Λαόν.

Καλῶς ὠρίσατε εἰς τὴν μακρινὴν πόλιν τοῦ Κιέβου. Καὶ Σᾶς εὐχόμεθα νὰ φύγητε μὲ καλὰς ἐντυπώσεις. Εἰς πολλὰ ἔτη, Μακ. Δέσποτα.

Ἀπαντῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Κιέβου καὶ Γαλικίας,

Ἐξαρχε πάσης Οὐκρανίας, κ. κ. Φιλάρετ,ε,

Σεβασμιώτατοι,

Πανοσιώτατοι καὶ Εὐλαβέστατοι Κληρικοί,

Εὐλογημένε Ὁρθόδοξε Λαὲ τῆς Οὐκρανίας,

Ἦταν πάντοτε πολὺ βαθεῖα ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡμετέρας Μετρούπολιτος καὶ θεομῆ ἡ προσευχή μου, νὰ ἀξιωθῶ νὰ ἔλθω προσκυνητὴς εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν τοῦ Κιέβου, πού εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς Οὐκρανίας καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ρωσίας.

Εὐχαριστοῦμεν ὀλοφύχως τὸν Ἁγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ποιμένα, διότι εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπισκέψεώς μου μετὰ τῆς περὶ ἐμὲ ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, συμπεριέλαβεν καὶ ἐπίσκεψιν εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ ἁγίαν ταύτην πόλιν.

Σπανίως πόλις εὐλογήθη τόσο πλουσίως ὅσον τὸ Κιέβον. Ἐδῶ ἔζησαν οἱ ἅγιοι καὶ ἰσαπόστολοι Βλαδίμηρος καὶ Ὀλγα. Ἐδῶ ἐμαρτύρησαν τὰ εὐγενέστατα ἐκεῖνα κοσμήματα τῆς ἀνθρωπότητος οἱ ἅγιοι πολυθαεῖς μάρτυρες Γκιλιέμπ καὶ Μπορίς, οἱ ὁποῖοι καὶ θανατούμενοι ἔκλαιον τὸν διώκτην τους καὶ προσήχοντο ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐδῶ ἔλαμψαν μὲ τὴν χάριν τῆς ἰσαγγέλου ἀγιωσύνης τους οἱ ὅσιοι καὶ Θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν Ἀντώνιος καὶ Θεοδόσιος, οἱ Σπηλαιῶται. Ἐδῶ οἱ ἅγιοι καὶ θαυματουργοὶ Μητροπολίται Μιχαὴλ καὶ Φώτιος. Ἐδῶ ἤρθισεν διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἀπέραντον ταύτην χώραν τὸ κρῖνον τῆς θείας εὐαρεστήσεως καὶ ἐσκορπίσθη ἡ εὐωδία τῆς ἀγιότητος, πού ἐξακολουθεῖ νὰ κατευωδιάζῃ τὸν κόσμον, ἀναπεμπομένη ἀπὸ τὰ χαριτόβρυτα λείψανα τῶν ἐν τῷ Σπηλαίῳ ἀναπαυμένων μέχρι τῆς Κοιμῆς Ἀναστάσεως ἁγίων.

Ἴδου διατὶ ἤλθομεν ἐνταῦθα μὲ ἄφατον χαρὰν.

— Διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Οὐκρανικὸν Λαόν, τὸν Λαόν τοῦ Κιέβου.

— Διὰ νὰ ἀντλήσωμεν ἀπὸ τὴν Εὐσέβειαν τοῦ εὐσέβειαν, καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ πιστίν.

— Διὰ νὰ ἴδωμεν καὶ ἀσπασθῶμεν ἐν ἀγάπῃ τὸ σεβάσιμον πρόσωπον τῆς Ἑμετέρας Σεβασμιότητος, τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν Λαόν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως, πού εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῶν Βορείων Χωρῶν εἰς Χριστόν.

Ἐγνωμονοῦμεν τὸν σεβάσιμον καὶ θεόσοφον ἀγιώτατον Πατριάρχην, διότι εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐν τῇ Σοβιετικῇ ἐνώσει διαμονῆς μας συμπεριέλαβε καὶ τὴν ἡρωίδα-πόλιν τοῦ Κιέβου, τὴν ὠραιότεραν καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀξιολογότεραν πόλιν, μετὰ βεβαίως τὴν Πατριαρχικὴν Καθέδραν Μόσχας.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ Ἑμᾶς, Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἀδελφέ, διότι ἀνελάβετε τὸν μόνον τῆς φιλοξενίας ἡμῶν μετὰ χαρᾶς πολλῆς καὶ ἐμφανούς, ὥστε νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴν πνευματικὴν μας εὐφροσύνην ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν πόλιν τῶν δυσσεξαριθμητῶν ἁγίων, τῆς ὁποίας ὁ Κύριος Σᾶς ἔταξε Ποιμένα καὶ ὁδηγόν.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ ὅλους τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν μοχθήσαντας καὶ μοχθοῦντας, δείχνοντας τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην των ἐν Χριστῷ πρὸς ἡμᾶς.

Χαιρετίζομεν ἐγκαρδίως τὸν εὐσεβῆ Ὁρθόδοξον Οὐκρανικὸν λαόν καὶ εὐχόμεθα εἰς ὅλους ὑγείαν, μακροήμερευσιν καὶ ἄφθονον τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν καὶ πρόοδον σταθερὰν καὶ διηρκῆ ἄνοδον, ἵνα καὶ ἡμεῖς χαίρωμεν μὲ τὴν χαρὰν Σας.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Σεβασμιώτατε Δέσποτα καὶ εὐλογημένε Οὐκρανικὲ λαέ.

Σπανίως λαὸς ἐδέχθη μὲ τόσον μεγάλον ἐνθουσιασμὸν καὶ τόσον ζωηρὰς ἐκδηλώσεις, ὅσον οἱ Ὁρθόδοξοι τοῦ Κιέβου, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

12. Κιέβον. Γεῦμα.

Τὴν 14.00' εἰς τὸ Μέγαρον τῆς Ἐξαρχίας Οὐκρανίας ὁ Σεβ. Φιλάρετος παρέθεσε γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χμελνικίου κ. Βαρλαάμ, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ὁρησκευμάτων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας Οὐκρανίας κ. Λιχβίν, ὁ Ἀντιδήμαρχος Κιέβου κ. Ρουντένκο κ.κ.

Κατὰ τὸ Γεῦμα αὐτὸ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Φιλάρετος προσφωνῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Σύμφωνα μὲ τὰς παραδόσεις τοῦ Λαοῦ μας ὁ καιρὸς δίνει μίαν μαρτυρίαν διὰ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς

χώρας μας. Ἄν ὁ καιρὸς ἀρχίσῃ νὰ βελτιώνεται, τότε σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὴν ἐπίσκεψίν τους.

Ἡμεῖς σήμερον ἔχομεν πολὺ μεγάλην χαρὰν. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἐπισκέπτονται τὴν χώραν μας Ἱεράρχαι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, — μέχοι τώρα μᾶς εἶχαν πολλάκις ἐπισκεφθῆ Ἕλληνες ἀπὸ ἄλλα μέρη π.χ. οἱ ἀγιώτατοι Πατριάρχαι Ἀλεξανδροῦς Χριστοφόρος καὶ Νικόλαος, Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος καὶ Θεοδοσίος — καὶ μὲ τὸν ἐρχομόν σας ὁ καιρὸς ἄλλαξε. Μέχοι χθὲς ἔβροχε. Σήμερον ἔχομεν «λιακάδα».

Ἀῤῥιον θὰ ἐπισκεφθῆτε τὸν ἱερόν Ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἐκεῖ θὰ ἐννοήσετε τί ἦσαν καὶ εἶναι αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ρωσίαν.

Ἡ Ρωσία Κιέβου ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὄχι μόνον τὴν Πίστιν της, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρώτους της Μητροπολίτας, ἀλλὰ καὶ τὸν πολιτισμόν της, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπλούτισε καὶ ἐξηγγέτισε τὸν ἰδικόν της. Διὸ καὶ αἱ σχέσεις ὄχι μόνον τῶν Ἐκκλησιῶν μας ἀλλὰ καὶ τῶν λαῶν μας ἦσαν πάντοτε πολὺ στεναί.

Οἱ Ρῶσοι ἐβοήθηον τοὺς Ἕλληνας, δταν ὑπέφεραν κάτω ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. Τὸ σκῆνωμα τοῦ Πατριάρχου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε', τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι ἀπηγχόνισαν πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Πατριαρχείου τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν ἐρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν, μετεφέρθη εἰς τὴν Ὀδησσόν. Καὶ κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον Ἕλληνες καὶ Οὐκρανοὶ ἐπολέμησαν μαζί κατὰ τοῦ Φασισμού.

Μετὰ τὰς ἐπισκέψεις τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξίου καὶ Ποιμένου ἔχουν γίνε στενώτεροι. Καὶ ἐγὼ προσωπικῶς ἔχω ἐπισκεφθῆ πολλάκις τὴν Ἑλλάδα καὶ γνωρίζω πόσον οἱ Ἕλληνες ἀγαποῦν τὴν Ρωσίαν καὶ τοὺς Ρώσους.

Σήμερον ἠθελήσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν πρὸς χάριν σας, ὅ,τι σεῖς πολλάκις μέχοι σήμερον ἐκάματε δι' ἡμᾶς. Διότι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἕνας ταλαντούχος Λαός.

Ὑπὸ τὸ ποτήριον καὶ εὐχομαι ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τῆς συνοδείας σας, ὑπὲρ τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως τῆς φιλίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν Χωρῶν μας, Ἑλλάδος καὶ Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, καὶ μεταξὺ τῶν λαῶν μας.

Ἐν συνεχείᾳ τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ ἐξοχώτατος κ. Λιχβίν, ὅστις καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Ἀγαπητοί μας ἐπισκέπται, ἐκπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ,

Ἡμεῖς Σᾶς ἀγαπῶμεν, διότι ἡ ἱστορία τοῦ Λαοῦ σας εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀγῶνας διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν του καὶ τὴν εἰρηνικὴν του διαβίωσιν μὲ τοὺς ἄλλους λαούς. Καὶ ὁ Σοβιετικὸς Λαός τιμᾷ ἰδιαζόντως τοὺς

λαούς, ποὺ ἀγωνίζονται διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν.

Ἡ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων μᾶς ἀρέσει πολὺ. Τὰ παιδιὰ μας εἰς τὰ σχολεῖα μαθαίνουν διὰ τὴν Σπάρτην, τὰς Ἀθήνας, τὰς Θήβας, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτοτέλην, τὸν Σωκράτην, ὡς καὶ διὰ τὴν τραγικὴν των τύχην ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων. Ὁ λαὸς ὑπέφερε τότε πολὺ. Ὅμως ἐκράτησε τὸν πολιτισμόν του. Τὰ ὀνόματα τῶν ἄνω μεγάλων ἀρχαίων ἀνδρῶν εἶναι γνωστά, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλοι καὶ δι' ἡμᾶς. Μᾶς ἀρέσουν, ὅπως μᾶς ἀρέσουν καὶ οἱ Ραφαήλ, Λεονάρδος Ντὰ Βίντσι καὶ ὄλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἀνθρωπότητος.

Σᾶς χαιρετίζομεν ἐπὶ τῇ ἀφίξει σας εἰς τὴν πόλιν τοῦ Κιέβου. Ἄν ἤρχεσθε πρὸ 30 ἐτῶν θὰ εὐρίσκεσθε πρὸ ἐνὸς θεάματος («παρθενῶνος»). Ἦσαν τότε ὅλα ἐρείπια λόγῳ τοῦ πολέμου τοῦ φασισμού, ποὺ ποτὲ δὲν λησμονοῦμεν πῶσας ζημίας μᾶς ἐπροξένησε. Τώρα τὸ Κίεβο ἔχει 2.000.000 κατοίκους. Εἶναι νέα πόλις. Πιὸ ὀραία καὶ πιὸ πλούσια ἀπὸ πρῶν. Ἐγινε μὲ τὴν συνεργασίαν καὶ φιλίαν ὄλων τῶν λαῶν. Τώρα πλέον ὅλα πάνε καλά: ἀγροτικὴ ζωὴ, βιομηχανία, ἐπιστήμη, τέχνη, κλπ. Οἱ τεχνικοὶ μας ἔλαβον μέρος εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν διαστημοπλοίων.

Ἐν τῷ προσώπῳ σας χαιρετίζομεν τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ποὺ καὶ αὐτὸς ὑπέφερε πολλά. Καὶ εὐχόμεθα νὰ μὴ ξαναγίνῃ ποτὲ πλεόν πόλεμος, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε εἰρήνη καὶ φιλία. Ὁ πόλεμος δὲν χροιάζεται. Καὶ πιστεύομεν, ὅτι τὸ Συνέδριον τῶν Ὀπαδῶν τῶν Θρησκευτῶν θὰ ὑψώσῃ περὶ αὐτοῦ ἔντονον φωνὴν τὸ 1977 εἰς τὸ Ζαγκόρσκ.

Καὶ κάτι ἀκόμη. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐλέχθη, ὅτι εἰς τὴν χώραν μας δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία συνειδήσεως καὶ θρησκείας καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία διώκεται. Ἐγραψαν μάλιστα, ὅτι ἐκλείσθη ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Φλώρου. Ὅμως εἰς τὸ Κίεβον ὄλοι αἱ Ἐκκλησῖαι εἶναι ἀνοικταὶ καὶ τελοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαρέτου. Πίσω δὲ ἀπὸ τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἀσφαλῶς κρύπτονται πρόσωπα καὶ δυνάμεις ποὺ θέλουν νὰ κρατοῦν τὸν κόσμον εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ψυχροῦ πολέμου.

Ἐκφράζω τὴν εὐχὴν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τῆς φιλίας καὶ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν μας.

Ἐν συνεχείᾳ λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ, ἀνέπτυξε διὰ πολλῶν τὴν μεγάλην προσφορὰν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους εἰς τὸν πανανθρώπινον πολιτισμόν, εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς του ἀγῶνας πρὸς προάσπισιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν καὶ τὴν κατοχύρωσιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἰδίᾳ τὴν ὑψίστης σημασίας συμβολὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀυτοκρατορίας μας διὰ τὴν ἐξευγένισιν καὶ ἐξύψωσιν τῶν λαῶν διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς κηρύξεως τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου καὶ μεταδόσεως τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Παρετήρησε ἀκό-

μη, ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τὸ παρελθόν, ὅτε τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἦτο μέγα, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως ἔδειξεν ἀδρῶς τὴν σημαίνει ἡρωϊσμός καὶ πνευματικὸς ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὸν Γερμανοελληνικὸν Πόλεμον (Β' Παγκόσμιος Πόλεμος). Ὁ ἡρωϊσμός τῶν Ἑλλήνων ἀπέσπασε λόγους θαυμασμοῦ ἐκ μέρους τῶν μεγάλων ἡγετῶν τοῦ κόσμου (Οὐίστων Τσῶρτσιλλ καὶ Ἰωσήφ Στάλιν) ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος εἶπεν, ὅτι «μέχρι τοῦδε ἤξεύραμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μάχονται ὡς θεοί. Ἀπὸ τώρα θὰ λέγωμεν ὅτι οἱ θεοὶ ἐπολέμουν ὡς οἱ Ἕλληνες». Παρὰ ταῦτα, ἐτόνισε μετὰ πικρίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἔχοντες τὸ παράπονον ὅτι εἰς τὰς στοργυλὰς τραπέζας βγαίνομεν πάντοτε ἀδικημένοι. Καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μεγάλη ἀρετὴ. Οἱ Ἕλληνες, εἶπε σαφῶς, εὐγνωμονοῦν τοὺς Ρώσους δι' ὅλα, ὅσα χάριν αὐτῶν κατὰ καιροὺς ἐπραξάν, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ καταστοῦν αἱ σχέσεις τῶν δύο λαῶν στενωτέραι. Τέλος συγχαίρων τὴν Οὐκρανικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συνεργασίαν, συνέστησεν ἐντόνως, ὅπως ἐπανορθωθῶσι τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος καὶ ἀρχίσῃ νέα περίοδος εἰλικρινοῦς συνεργασίας μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ Σοβ. Ἐνώσει, ἀν ὄντως ὑπάρχῃ πόθος ὑπηρεσίας τοῦ κοινῶ ἀμφοτέρων στόχου, τοῦ ἀνθρώπου. «Ὅλα τὰ συστήματα, καὶ ὅλοι οἱ ὄργανισμοί, παρετήρησε μετ' ἐμφάσεως, πρέπει νὰ συνεργασθῶν ἀρμονικὰ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου.

Τέλος τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ ἀξιότιμος κ. Ρουντένκο, Ἀντιδήμαρχος Κιέβου, ὅστις χαιρετίζων τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐκ μέρους τοῦ Δημάρχου τοῦ Κιέβου, εἶπε τὰ ἑξῆς τόσον δι' ἡμᾶς συγκινητικὰ:

Μακαριώτατε,

Ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως τοῦ Κιέβου μὲ παρεκάλεσε νὰ σᾶς μεταφέρω τὸν εἰλικρινῆ σεβασμὸν τοῦ καὶ τὰς εὐχὰς του, ὅπως ἡ παραμονὴ σας εἰς τὸ Κίεβον εἶναι ἀνετος καὶ εὐχάριστος.

Εἰς τὰ πρόσωπά σας βλέπομεν τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, τὸν ἀγαπητὸν μας Ἑλληνικὸν Λαόν, τὸν πῶδ ἀγαπητὸν μας Λαόν. Καὶ τὸ τονίζω αὐτό, διότι ἡ ἱστορία εἶναι μία καὶ ἀνεπανάληπτος καὶ δὲν «διορθώνεται». Ἡ ὀμίλία σας μοῦ ἄρσεε πολὺ λόγον τοῦ βάρους, τῆς σοφίας καὶ τῶν προοπτικῶν της.

Τὸ πρῶτὸ παρηκολούθησα τὴν θείαν λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρον καὶ εἶδα τὴν εὐλάβειαν, μὲ τὴν ὁποίαν σᾶς ἐδέχθη ὁ εὐσεβὴς λαὸς τοῦ Κιέβου. Ὁ λαὸς μας πάντοτε ἀκούει μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰ λόγια τῶν ἱερωμένων.

Εὐχομαι εἰς Ὑμᾶς μὲν ὑγείαν, εἰς δὲ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν εὐημερίαν καὶ πᾶσαν προόδον.

13. Τὰ ἀξιόθεάτα τοῦ Κιέβου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Τρίτης, 15/6/76, εἰς ἀτμοπλοϊκὸν περίπατον ἀνὰ τὸν Δνείπερον, ἀπὸ ὅπου δύ-

ναται κανεὶς νὰ ἔχῃ μίαν μεγαλειώδη θέαν τοῦ Κιέβου καὶ ἰδίᾳ τῆς περιφήμου Λαύρας του, ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπλησίασεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου τὸ 988 ἐγένετο τὸ Βάπτισμα τῶν Ρώσων ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἑλληνος πρῶτου Μητροπολίτου Κιέβου Μιχαὴλ τοῦ Θαυματουργοῦ, ἀφοῦ πρῶτον κατέκαυσε τὸ εἶδωλον τοῦ μέχρι τότε λατρευομένου ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν Ρώσων σλαβικοῦ Θεοῦ Περούν. Τὸ γεγονός αὐτό, ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐτοιμάζεται ἤδη νὰ τὸ ἐορτάσῃ κατὰ τὸν πανηγυρικώτερον τρόπον. Ὁ Δνείπερος θεωρεῖται διὰ τοὺς Ρώσους δικαίως ὡς ἱερός ποταμός.

Τὴν ἐπομένην τὸ πρῶτὸ ἡ ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὸν μέχρι τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως Καθεδρικὸν τοῦ Κιέβου ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Ἱεροσλάβου τοῦ Σοφοῦ ὑπὸ Ἑλλήνων Ἀρχιεπισκόπων ἐπίτηδες μετακληθέντων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐγκαινιάσθη τὸ 1045 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος Μητροπολίτου Θεοπέμπτου, ἐπίτηδες καὶ αὐτοῦ μετακληθέντος ἐκ τῆς Βασιλευούσης. Τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πιστὸν ἀντίγραφον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμωνύμου Μεγάλης Ἐκκλησίας, δεσπόζει εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εὐρισκομένη εἰς τὴν κεντρικὴν ἀχιβάδα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος (πλατυτέρα) φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ Ἀπόρθητον Τεῖχος τῶν Χριστιανῶν».

Ἐντὸς τοῦ Ναοῦ εἶναι ὁ Τάφος τοῦ Μεγάλου Ἡγεμόνος Ἱεροσλάβου τοῦ Σοφοῦ καὶ τοῦ ἁγίου υἱοῦ του Μιχαὴλ.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθημεν τὰς ἱεράς Γυναικείας Μονὰς τοῦ Ἁγίου Φλώρου, ὅπου ἀσχοῦνται 120 μοναχαί, καὶ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου, ὅπου ἀσχοῦνται 130 μοναχαί. Εἰς τὰς Μονὰς καὶ τὴν Μητροπολιν τοῦ Κιέβου τηρεῖται αὐστηρὸν ἀσκητικὸν τυπικόν. Ἡ Ἡγουμένη τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Σκέπης Γερόντισσα Ἐλικωνίς προσέφερεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον πολύτιμον εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

Τὸ ἀπόγευμα ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὴν Λαύραν τοῦ Κιέβου, ἡ ἄλλως, τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Σπηλαίου. Ἡ Μονὴ ἰδρύθη τὸ ΙΑ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος μοναχοῦ ὀσίου Ἀντωνίου τοῦ Ἐσφιγμένιτου, ἡ «Σπηλαιώτου», κατὰ τοὺς Ρώσους. Τὸ περίφημον «Καθολικόν» της κατεστράφη κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς. Εἶχε κτισθῆ ὑπὸ Κωνσταντινουπολιτῶν τεχνιτῶν, τῶν ὁποίων (12 τὸν ἀριθμὸν) τὰ ἅγια Λείψανα σώζονται ἀφθαρτα εἰς ἓν τῶν παρεκκλησιῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὅπου, μὲ 70 περίπου ἄλλα ἀφθαρτα λείψανα Ρώσων ἁγίων ἀναπαύονται μέχρι τῆς Κοινῆς Ἀναστάσεως, ἀγιάζοντα τὴν Ρωσίαν καὶ διδάσκοντα τὸν Λαὸν τοῦ Θεοῦ. Βλέπων τις τὸ Σπήλαιον τῆς Λαύρας, τὸ ὅποιον εἶναι τεραστίου μήκους θέλει νὰ ἀναφωνήσῃ: «Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα καὶ μεζῶν ἡ τοῦ Θεοῦ δωρεὰ καὶ δύνამις».

Ὁλόκληρος ἡ Λαύρα σήμερον εἶναι Μουσεῖον. Καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων εἶναι μουσειακὰ ἐκθέματα.

Καὶ αἱ ἅγιοι Εἰκόνες. Πάντως ὑπάρχει καὶ μία ἰδιαιτέρα πτέρυξ Μουσεῖον, ὅπου φυλάσσονται καὶ ἐκτίθενται πολῦτιμα εὐρήματα τῆς σκυθικῆς καὶ ρωσικῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς. Ὅλα εἶναι ἐλληνικῆς κατασκευῆς καὶ τέχνης. Προέρχονται δὲ εἴτε ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν πόλεων, εἴτε ἐκ τῆς μεγάλης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἶναι σχεδὸν ὅλα χρυσαῖα.

14. Ἀφίξεις εἰς Τυφλίδα.

Εἰς Τυφλίδα ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία ἔφθασε περὶ ὥραν 8:35 π.μ. τῆς 17ης Ἰουνίου ἐ.ξ.

Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ὑπεδέχθη εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον Τυφλίδος παρὰ τὸ πολὺν αὐτοῦ γῆρας καὶ τὴν κατατρυχούσαν αὐτὸν ἀσθένειαν ὁ Μακαριώτατος καὶ Ἁγιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Μιτοσέτης, Μητροπολίτης Τυφλίδος καὶ Καθολικὸς Πατριάρχης πάσης Γεωργίας κ. Δαβὶδ ὁ Ε' περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Βατοῦμ κ. Ρωμανοῦ, Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας κ. Ἡλίας, Τεσσαλαρόης κ. Ζηνοβίου, καὶ Τσεκλάν κ. Γαίου, τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Μαγκλίσης κ. Γεωργίου, Ἀμπαλαβέρης κ. Γρηγορίου καὶ Μποντίβης κ. Ἰαρίωνος, ἥτοι ὑπὸ συμπάσης τῆς περὶ αὐτὸν Ἱεραρχίας, τῶν πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. κ. Σωκράτους, Παυλίνου καὶ Ἰωάννου καὶ τῶν Πρωτοπρεσβυτέρων κ. κ. Παχωμίου, Σεργίου καὶ Ἀρσενίου. Ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Γεωργίας τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὑπεδέχθησαν οἱ Ἐξοχ. κ. κ. Τέγκις Δαβὶδ Ὀνοπροσβίλι καὶ Τεημάρας Μεναβδισβίλι, ἀντιστοίχως Πρόεδρος καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Θρησκευμάτων τῆς Χώρας.

Τὴν εἰς Γεωργίαν ἀφίξιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης ἐχαιρέτισε μὲ τὰ κάτωθι θερμὰ λόγια:

Μακαριώτατε Δέσποτα, ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ κ. Σεραφεῖμ,

Σκιετῶ ἀπὸ χαρὰν ἡ εὐγενῆς χώρα τῆς Γεωργίας ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὴν ἀφίξει Σας σήμερον. Καὶ διὰ τοῦ στόματος ἐμοῦ σὰς ὑποδέχεται μὲ τὸν εὐφρόσυνον χαιρετισμόν, «Ἐδλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου» μὲ τὸν ὅποιον ἡ Ἱερουσαλήμ ὑπεδέχθη τὸν Κύριον, ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅταν εἰσηλθεν εἰς αὐτήν, διότι εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι εἴσθε ἄγγελος εἰρήνης καὶ χαρᾶς διὰ τὴν χώραν μας, καὶ ἰσχυρὸς ὑπέρμαχος καὶ διεκδικητῆς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς προόδου ὅλων τῶν λαῶν.

Ἡ χώρα μας, ὡς καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Σοβ. Ἐνώσεως ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ εἰρήνη. Τῆς χώρας ἀκόμη καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ λουλούδια μιλοῦν διὰ τὸν πόθον αὐτὸν τοῦ Λαοῦ μας.

Σὰς χαιρετίζω καὶ πάλιν μὲ τὸ «Ἐδλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου» καὶ σὰς εὐχομαι καλὴν διαμονήν.

Ἀπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐτόνισε ὄχι μόνον τὴν χαρὰν του καὶ συγκίνησίν του, ἀλλὰ καὶ τὸν βαθὺν πόθον του περὶ δημιουργίας ὅσον τὸ δυνατόν στενωτέρας ἐπικοινωνίας μὲ ὅλας τὰς ἀδελφὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνίσχυσιν καὶ στηριγμόν.

15. Ἡ Δοξολογία ἐπὶ τῇ Ἀφίξει.

Περὶ ὥραν 18:30 τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐτελέσθη εἰς τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς ἁγίας καὶ ἰσαποστόλου Νίνας δοξολογία ἐπὶ τῇ ἀφίξει. Κατ' αὐτὴν ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης κ. Δαβὶδ προσφωνῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε Δέσποτα, Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ, κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ.

Εἶναι πολὺ βαθεῖα ἡ χαρὰ τὴν ὅποιαν δοκιμάζω καὶ ἐγὼ καὶ ὁλόκληρος ἡ Χώρα τῆς Γεωργίας ἀπὸ τὴν ἐδῶ ἐπίσκεψίν Σας.

Ἰδιαίτερος χαιρέει ὁ πάνσεπτος ἀρχαῖος αὐτὸς Ναός, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἐπίσκεψίν Σας τιμᾶται καὶ δοξάζεται. Παρ' ὅτι εἰς αὐτὸν ἐορδίζονται κειμήλια, ὡς ὁ Σταυρὸς τῆς ἁγίας Νίνας, τῆς ἰσαποστόλου κήρυκος τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Χώραν αὐτήν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγα ἀπὸ τὰ μαλλιά της, ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι διὰ τὸν πανίερρον αὐτὸν Ναὸν ἡμέρα χαρᾶς.

Κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἐκ τῶν ἁγίων τοῦ Σωτήρος Ἀποστόλων εἶπε: «Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. Καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς», διὰ νὰ μείνωμεν ἐδῶ (γιὰ πάντα).

Μακαριώτατε,

Αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὴν Γεωργίαν. Διότι ὅποιος ἦπυε ἀπὸ τὸ ἱερὸ νερὸ τῆς ἐδλογημένης αὐτῆς Χώρας, δὲν θέλει ποτὲ πλέον νὰ τὴν ἀφήσῃ καὶ νὰ φύγῃ. Ἡ γῆ τῆς Γεωργίας εἶναι κατάσπαρτος ἀπὸ λείψανα ἁγίων καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν ποὺ αὐτοὶ παρέδωκαν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἱερὰν γῆν ἡ Ἐκκλησία τοῦ φιλόξενου Λαοῦ τῶν Ἰβήρων, ἂν θελήσετε νὰ μείνετε κοντὰ μας, θὰ Σὰς δεχθῇ μὲ χαρὰν. Καὶ θὰ γίνῃ ἡ Μητέρα Σας καὶ σεῖς θὰ γίνητε τὰ τέκνα της.

Ὁ ἀρχαῖος αὐτὸς Ναός δείχνει εἰς ὅλους τοὺς Λαοὺς τοῦ κόσμου τὸν δρόμον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τοὺς βοηθεῖ νὰ εὐρουν ἐδῶ ἀγάπην, ποὺ μόνον εἰς τὴν Πατρίδα των θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὐρουν.

Λιποῦμαι, διότι ὁ Ναός ἐπισκευάζεται καὶ αἱ ἐργασίαι του δὲν ἔχουν ἀκόμη περατωθῆ. Συντόμως ὁμως θὰ ὁλοκληρωθῇ. Ὅταν θὰ ἔλθετε πάλιν θὰ εἶναι ἔτοιμος καὶ καλλωπισμένος.

Ὁ λαὸς τῆς Τυφλίδος ἦλθεν ἐδῶ νὰ Σᾶς ἴδῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν Σας. Παρακαλῶ, εὐλογήσατε τὸ ποιμνιον μου, εὐλογήσατε τὸν Λαόν μου.

Ἄπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Μακαριώτατε Πατριάρχα Γεωργίας κ. Δαβίδ,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς,
Εὐλογημένε Λαὲ τῆς Ἰβηρίας.

Ὡς ὀρθῶς εἶπετε, ἤλθομεν εἰς τὴν εὐγενῆ χώραν Σας μετὰ πολλῆς χαρᾶς νὰ πῶμεν τὸ «ἀθάνατον νερόν» τῆς, δηλ. νὰ γνωρισθῶμεν μετὰ τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, τὴν μεγάλην καὶ ὄντως ἠγερτικὴν μορφήν τῆς Ἐκκλησίας Γεωργίας, καὶ τὴν περὶ Ὑμᾶς Ἱεραρχίαν καὶ νὰ λάβωμεν δύναμιν πρὸς στηριγμὸν μας εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ὡς Χριστιανοὶ διεξάγομεν εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ πιστεύω, ὅτι οἱ δεσμοὶ μας θὰ γίνωνν πολὺ βαθεῖς. Διότι ὅταν ἡ πίστις εἶναι βαθεῖα, οἱ ἄλλοι γί-

νονται πάντοτε βαθύτεροι καὶ οὐσιαστικότεροι, καθ' ὅσον ὑπάρχει μία πηγὴ, ἡ πηγὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ποὺ ὡς ποταμὸς ἀείροος τοὺς ἀρδεύει, καὶ κάνει νὰ θάλλουν συνεχῶς περισσότερον οἱ ἀγροὶ καὶ οἱ ἀμπέλωνες τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶπε ὁ Κύριος, ὅτι ἀπὸ πιστεύων εἰς ἐμὲ ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεῦσουσι ὕδατος ζῶντος; Δὲν λέγει ἡ Γραφή, ὅτι ἀδελφός ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλὴ καὶ ἰσχύει ὡς βασίλειον τεθεμελιωμένον;»

Ἦλθομεν νὰ προσκνηθῶμεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἠγίασεν ἡ ἁγία καὶ ἰσαπόστολος Νίνα καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἅγιοι τῆς Χώρας ταύτης. Καὶ πιστεύομεν, ὅτι αἱ ἡμέραι τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς μας ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ γεμίσουν τὰς ψυχὰς μας ἀπὸ ἀληθινῆς χαρᾶς, θὰ συντείνουν εἰς τὸ νὰ δοξασθῇ τὸ Ὄνομα τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ὑμνηθῇ συμφώνως καὶ ὁμοφώνως ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ἰβήρων κληρικῶν.

Μεταφέρομεν ἀσπασμὸν ἀγάπης καὶ κοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς δλόκληρον τὴν Ἱεραρχίαν, τὸν κληρὸν καὶ τὸν εὐλογημένον λαόν τῆς Γεωργίας. Καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου Χριστοῦ ἐπὶ τε τὸν Κλήρον καὶ τὸν Λαόν, ἵνα ἐνισχύσῃ ἅπαντας εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς δόξης

Οἱ Προκλήμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ καὶ Γεωργίας κ. Δαβίδ Ε', περιστοιχούμενοι ὑπὸ Ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν κατὰ τὴν ἀφίξιν τῆς Ἑλλ. ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Τυφλίδος.

τοῦ Ὀνόματός Του καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἀγίας καὶ ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως καὶ τῶν παραδόσεών της ἀνοθεύτων καὶ ἀπαραχαράκτων, καὶ ὁδηγήσῃ εἰς πᾶσαν προκοπὴν καὶ πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Εἰς τὸν Ἱερὸν αὐτὸν Ναὸν φυλάσσεται ὁ Σταυρὸς τῆς ἀγίας Νίνας ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει προστεθῆ μικρὰ δέσμη ἐκ τῆς κόμης τῆς ἀγίας.

16. Τὰ ἀξιοθέατα τῆς Τυφλίδος.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Τυφλίδι παραμονῆς τῆς ἡ Συνοδικῆ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πού εἶναι ὁ λαοφιλέστερος ἅγιος ἐν Γεωργίᾳ, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, καὶ τοῦ ὁσίου Δαβίδ, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίου, ὅστις σήμερον ὀνομάζεται «Πάνθεον», ἐπειδὴ εἰς τὸν περίβολόν του ἐνταφιάζονται οἱ μεγάλοι λογοτέχναι καὶ καλλιτέχναι τῆς Γεωργίας. Ἀνάμεσά τους εὐρίσκεται καὶ ὁ τάφος τῆς μητέρας τοῦ Ἰωσήφ Στάλιν, παρ' ὅτι δὲν ἦτο οὔτε λογοτέχνης οὔτε καλλιτέχνης, ἀλλὰ μία πολὺ ἀπλή καὶ πολὺ πιστὴ γυναίκα.

Παραλλήλως ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὸ Μουσεῖον Χειρογράφων, ὅπου ἤρχισαν νὰ συγκεντρῶνται τὰ σωζόμενα Ἑλληνικὰ καὶ Γεωργιανὰ χειρόγραφα, τὸ Μουσεῖον Ἀρχαιοτήτων, πλείστα τῶν ὁποίων ἑλληνικῆς προελεύσεως καὶ κατασκευῆς, καὶ τὸ Μουσεῖον Βυζαντινῆς Τέχνης, πού μέχρι τῆς Μπολσεβικικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1918 ἦτο Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή. Εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν εἶχε σπουδάσει ὁ Ἰωσήφ Στάλιν.

Τέλος ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὸν ἐν Μιτσέτῃ, παρὰ τὴν Τυφλίδα, Ἱερὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν, ὅστις ὀνομάζεται (Τσὸβελι), δηλ. ὁ ἅγιος Στύλος. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἐκτίσθη εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἡ ἁγία Νίνα ἐκήρυξε τὸ πρῶτον τὸν Χριστόν. Ὁ πρῶτος Ναὸς ἐκτίσθη τὸν Δ' αἰῶνα. Ἀνεκαινίσθη τὸν ΣΤ' αἰῶνα καὶ μετὰ μικρὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀνακαινίσεις σώζεται μέχρι σήμερον. Ἐντὸς τοῦ Μεγαλειώδους αὐτοῦ Ναοῦ σώζονται α) ἡ μαρμαρινὴ κολυμβήθρα, ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ ἅγιος Βασιλεὺς Μυριανὸς καὶ ἡ σύζυγός του βασίλισσα Νάνα, β) ὁ Σταυρὸς τῆς Ἁγίας Νίνας, ὀλίγα βήματα πρὸ τῆς ὥραιας Πύλης, γ) κιβώριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου φυλάσσονται ἡ Μηλωτὴ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ καὶ ὁ ἄρραφος χιτῶν, καὶ δ) ὁ μικρὸς πρῶτος Ναός.

Κατὰ τὴν εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον ἐπίσκεψίν μας ἐφάλη σύντομος δοξολογία, μεθ' ἣν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τσελκάν κ. Γάιος χαιρετίζων τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Ἐβλογητὸς ὁ Θεός, ὅστις ὠδήγησε τὰ βήματά Σας ἐδῶ, νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆτε καὶ νὰ προσκνησῆτε τὸν ἅγιον αὐτὸν Ναὸν, πού θεωρεῖται ὁ Ναὸς τῶν Ναῶν τῆς Γεωργίας. Καὶ εἶναι πράγματι πανίερὸς, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἠκούσθη διὰ πρῶτην φορὰν εἰς τὴν χώραν μας τὸ «Κύριε, ἐλέησον», ὅταν τὸ 315 ἡ ἁγία καὶ ἰσαπόστολος Νίνα ἐκήρυξε τὸ Ἐὐαγγέλιον ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως Μυριανοῦ, μετὰ ἀποτέλεσμα, ὅτι ἔκτοτε ἡ χώρα μας ἔγινε ἐπισήμως χριστιανική.

Οἱ Γεωργιανοὶ προσέφεραν, ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες, πολλὰ εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Καὶ οἱ ἅγιοι Γεωργιανοὶ Μάρτυρες, ἐπειδὴ ἐθυσίασαν διὰ τὸν Χριστὸν τὴν ζωὴν τους, τιμῶνται ἀπὸ τὸν λαόν μας τὰ μέγιστα.

Ἄλλ' ἰδοὺ τώρα Ἕλληνες καὶ Γεωργιανοὶ συμπορευόμεθα, ὅπως καὶ κατὰ τὰ παλαιότερα χρόνια. Καὶ εἴθε εἰς τὸ μέλλον νὰ γίνῃ ἡ ἐπικοινωνία μας πῶς πικρὴ.

Ἡμεῖς δὲν ἐγίναμεν ποτὲ προδοταί τῆς Ὀρθοδοξίας, οὔτε καὶ θὰ γίνωμεν. Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τεροννόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ μάλιστα, ὅταν αὐτοὶ οἱ ἀδελφοὶ συμβαίῃ νὰ εἶναι ἐκπρόσωποι Ἐκκλησιῶν.

Ἐκφορᾶζοντες τὴν γνώμην, ὅλων τῶν πιστῶν, σᾶς διαβεβαιούμεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς Σας θὰ μᾶς μείνῃ ἀλησμόνητος. Καὶ πιστεύομεν, ὅτι ἡ συνεργασία, τὴν ὁποίαν θεμελιώνετε, θὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος ὄχι μόνον εἰς τὰς Ἐκκλησίας μας ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λαούς μας. Καὶ διὰ τοῦτο Σᾶς χαιρετίζομεν καὶ πάλιν, καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ὀλόφωνα διὰ τὴν πρωτοβουλίαν Σας νὰ ἐλθετε νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆτε.

18. Εἰς τὸν Σύνδεσμον Ε.Σ.Σ.Δ. — ΕΛΛΑΣ.

Τὴν Παρασκευὴν τὸ ἑσπέρας ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία προσελήθη νὰ ἔχῃ ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐν Τυφλίδι παραρτήματος τοῦ Συνδέσμου ΕΣΣΔ-ΕΛΛΑΣ. Εἰς αὐτὴν, πλὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας παρέστησαν τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, ἐν οἷς ἡ κ. Ἑλένη Μητραβέλι, Διευθύντρια τοῦ Μουσείου Χειρογράφων, ὁ κ. Παταράλια, Διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Ἀρχαιοτήτων, ὁ κ. Τυρὰν Τεζάτζε, Καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς φιλοσοφίας, ὁ κ. Ζήνων Μπερίτζε, ἀρχιτέκτων—βυζαντινολόγος, ὁ κ. Σίμων Ἀουχτσεσβίλι, Ἀκαδημαϊκός, ὁ μέγιστος τῶν Ἑλληνιστῶν τῆς Γεωργίας, ὁ κ. Ἀγάπιος Οὐσάτζε, ἀρχαιολόγος, ὁ κ. Παῦλος Ἀσλανίδης, Ἕλλην ἐκ Πόντου, δημοσιογράφος, κ.ἄ.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐπικοινωνίαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον τὴν ἀκόλουθον προσφώνησιν.

Μακαριώτατε,

Ἀγαπητοί μας επισκέπται,

Σήμερα τὸ ἐν Τυφλίδι τμήμα τοῦ Ἑλληνοσοβιετικοῦ Συνδέσμου καὶ ἡ Ὀργάνωσις «Εἰρήνη καὶ Δημοκρατία» ἔχει τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ὑποδεχθῆ τοὺς ὑψηλοὺς ξένους, τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ, τοὺς συνοδοὺς του ἀντιπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ τὰ σεβάσμια πρόσωπα, ποὺ τὸν συνοδεύουν ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Δι' ἐμὲ προσωπικῶς ἀποτελεῖ μεγάλην χαρὰν, ὅτι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ χαιρετίσω τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ νὰ εὐχηθῶ εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ συνδέσμου μας νὰ ἔχη καλὴν διαμονὴν εἰς τὴν χώραν μας.

Μακαριώτατε,

Γνωρίζομεν πολὺ καλῶς τὴν σημασίαν τῆς παρουσίας Σας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, καὶ μάλιστα χάριν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς προωθήσεως τῆς ἀγάπης

καὶ φιλίας μεταξὺ τῶν λαῶν. Διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐργάζεται καὶ ὁ Ἑλληνοσοβιετικὸς Σύνδεσμος. Θὰ Σας εἶπω ὀλίγα λόγια διὰ τὴν δράσιν καὶ τὰς ἐπιδιώξεις του. Τὸ τμήμα μας ὡς βάσιν τῆς δράσεώς του ἔχει ἓνα πολὺ καλὸ ἔδαφος: εἶναι αἱ καλαὶ σχέσεις τῆς χώρας μας μετὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτάτην ἤδη ἐποχὴν τῶν ἀργοναυτῶν καὶ τοῦ Προμηθεῶς, καὶ ἰδίᾳ αἱ ὅλως ἀμοιβαῖαι σχέσεις τῆς μετὰ τὸν Βυζαντινὸν κόσμον καὶ πολιτισμὸν, περὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀπείρους μαρτυρίας.

Π.χ. α) εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας (325) ἔλαβε μέρος ὁ ἐπίσκοπος Πιτυοῦντος ἅγιος Πατροφίλος. β) ἐν συνεχείᾳ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ μακρῶν περὶ τῆς λογοτεχνίας, τέχνης, ἀρχιτεκτονικῆς, φιλοσοφίας κλπ. Περιοριζόμεθα νὰ τονίσωμεν, ὅτι μέρος τῆς λογοτεχνικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας μας ἦτο ἡ μετάφρασις τῶν ἔργων πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων. Αἱ ἐργασίαι τῶν Γεωργιανῶν μεταφραστῶν ἐπλούτισαν καὶ τὴν Γεωργιανὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν. Μετεφράσθησαν τότε τὰ ἔργα τῶν: Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Γρηγορίου Νύσσης, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ κ.ἄ. γ) τὸ κορύφωμα ὅμως τῆς τοιαύτης δραστηριότητος ἦτο

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ὁ Πατριάρχης Γεωργίας κ. Δαβίδ ὁ Ε', μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῶν, κατὰ τὴν Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ ἀφίξει εἰς Τυφλίδα.

εις τὸ "Ἅγιον Ὄρος, εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων. Οἱ μοναχοὶ Γεώργιος καὶ Εὐφύμιος ἦσαν ἐν ταύτῳ ἔξοχοι ἐκπρόσωποι καὶ τοῦ Γεωργιανοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ὅταν τοὺς ἤκουσε νὰ ὁμιλοῦν εἶπε περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἀληθινοὶ Ἕλληνες». δ) Εἰς αὐτὰ προσθέτομεν καὶ τὴν σημερινὴν μας συνάντησιν, ἐπειδὴ (καὶ συνέχισε ἑλληνιστῶς) πιστεύομεν ὅτι τὸ γεγονός αὐτὸ θὰ γίνῃ κίνητρον περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς φιλίας μας μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν. Τοὺς λαούς μας δὲν συνδέει μόνον τὸ παρελθόν, ἡ ἱστορία, ἀλλὰ καὶ τὸ καθήκον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐτυχίας ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ἐπιτρέψατέ μου λοιπὸν νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω εἰς τὸ εὐγενές αὐτὸ ἔργον Σας καὶ νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω καὶ πάλιν ἐκ μέρους τοῦ Συνδέσμου μας.

Ἐπικολούθησε μακρὰ συζήτησις, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸν λόγον ἔλαβον ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Δαβίδ, ὁ κ. Παταράλια, ἡ κ. Μητροβέλι, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἡλίας, ὁ πανοσιολ. κ. Γαβριὴλ κ.ἄ. Κατ' αὐτὴν ἐρρίφθησαν αἱ ἰδέαι πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς συνεργασίας καὶ προτάσει τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἀνταλλαγῆς σπουδαστῶν τῆς Ἱερᾶς ἐπιστήμης τῆς Θεολογίας.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν συζητήσεων ἐγένετο προβολὴ ταινίας μὲ θέμα τὰς ἱερὰς Μονὰς τῆς Γεωργίας ἐν Γεωργίᾳ καὶ Ἱεροσολύμοις.

19. Ἡ κοινὴ προσευχή.

Τὴν Κυριακὴν, 20ῆν Ἰουνίου, λόγῳ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου Καθολικοῦ Πατριάρχου κ. Δαβίδ δὲν ἐτελέσθη ἡ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις εἰθισμένη πρωθιεραρχικὴ συλλειτουργία. Ἐλειτούργησε μόνον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ρωμανός, ἡλικίας 94 ἐτῶν, μετὰ τινῶν κληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας. Εἰς τὸ Ἱερόν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ συμπροσηύχοντο οἱ δύο σεπτοὶ Προκαθήμενοι, τὰ μέλη τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁλόκληρος ἡ ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας Γεωργίας.

Περὶ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Δαβίδ προσεφώνησε ἐκ τῶν Βασιλικῶν Πυλῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ,

Ἡ ἐπίσκεψίς Σας ἔφερε πολὺν μεγάλην χαρὰν ὅχι μόνον εἰς ἐμὲ ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν

καὶ τὸν Λαὸν τῆς Γεωργίας. Καὶ ὄχι μόνον χαρὰν! Μᾶς ἔφερε καὶ ἀγιασμόν καὶ εὐλογίαν! Ἦγάσεν ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας μας. Δι' αὐτὸ καὶ τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα μᾶς προσεφέρατε, τὰ ἐδέχθημεν ὡς νὰ εἶχον προσφερθῆ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Κύριον, δηλ. ὡς ἱερὰ καὶ ἅγια.

Ἡ ἐπίσκεψίς Σας ἦλθε νὰ ἀγιάσῃ ὄχι μόνον τὴν κάθε γωνίαν τῆς χώρας μας, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν τὰ ὄρη καὶ οἱ βοῦνοι τῆς προσεδέχθησαν ὑμᾶς ἐν χαρᾷ καὶ εἰς κάθε βῆμα Σας ἐσκότων.

Ἡ ἀφιξίς Σας ἔφερε τὴν χαρὰν. Ἀλλὰ τώρα ποῦ φεύγετε, ἀκόμη καὶ ἡ νεκρὰ φύσις τῆς Πατρίδος μας πενθεῖ ὡς μαρτυροῦν τὰ μαύρα σύννεφα ποῦ καλύπτουν τὸν συνήθως αἴθριον οὐρανὸν τῆς. Καὶ ἐγὼ ἐκφράζω τὴν λύπην μου, διότι ἡ ἐπίσκεψίς σας ἦτο τόσο βραχεῖα, διότι μᾶς ἐφέρατε τὴν ζεστασίαν καὶ ἡ ἐδῶ παρουσία Σας ἦτο μία ἐπιβεβαίωσις τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως μεταξὺ τῶν λαῶν μας.

Μακαριώτατε,

Εὐλογημένη ἡ ἐπίσκεψίς Σας. Ἀλλὰ παρακαλῶ καὶ σεῖς νὰ εὐλογήσετε τὸ ποίμνιόν μου.

Ὁ λαὸς τῆς Γεωργίας ἀγαπᾷ βαθειὰ καὶ — τὸ τονίζω — μίαν καὶ μόνον φορὰν. Καὶ ὅταν ἀγαπήσῃ, ἀγαπᾷ «γιὰ πάντα».

Τὰς σχέσεις τοῦ λαοῦ τῆς Γεωργίας μὲ τοὺς Ἕλληνας δὲν τὰς ἐσκίασε ποτὲ ἔχθρα. Ἦσαν πάντοτε ἀδελφικαί. Εἴθε νὰ εἶναι εὐλογημένη ἡ πορεία τῶν Λαῶν μας καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὅπως εἶναι καὶ μέχρι τώρα.

Πάντοτε πόθος τῶν λαῶν εἶναι ἡ εἰρήνη. Ἡμεῖς προσευχόμεθα νὰ μὴ γίνῃ ποτὲ πλέον πόλεμος. Νὰ μὴ σκοτωθοῦν πιά ἄνθρωποι νέοι ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς τους.

Ὁ λαὸς μου, ὁ ἀγαπημένος μου λαὸς, πιστεύει βαθειὰ, καὶ κάνει ὅ,τι ἐξαργάται ἀπὸ αὐτὸν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης. Εἴθε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου νὰ μᾶς ἐπισχῆ εἰς τὸ ἅγιον αὐτὸ ἔργον.

Μακαριώτατε,

Ἀξιοῦμεν, ἡ ἐπίσκεψίς Σας αὐτὴ νὰ μὴ εἶναι καὶ ἡ τελευταία. Νὰ ἔλθετε πάλιν καὶ μάλιστα διὰ μακρότερον χρονικὸν διάστημα, δι' ἓνα μῆνα.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εὐχαριστήσας διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐπιθυμίαν περαιτέρω ἐπικοινωνίας ὑπέμνησεν, ὅτι ἡ «δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ» νὰ ἐπισκεφθῆ

ὁ Πατριάρχης τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Δαβὶδ ἀποδεχθεὶς ἀπήντησεν, ὅτι «μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν χώραν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐλογίας», ὡς ἐχαράκτηρῆσε τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Ἀγιώτατε καὶ σεβάσμιε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,
 Πατριάρχα Ἰβηρίας κ. κ. Δ α β ῖ δ,
 Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι,
 Εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι,
 Εὐλογημένε Ὁρθόδοξε Λαὸ τῶν Ἰβήρων,

Ὁφείλομεν νὰ διακηρύξωμεν ὄχι μόνον ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας ἱερᾶς καὶ τιμίας ἡμῖν Ἀγιότητος, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τῆς κτίσεως ὀλοκλήρου, ὅτι σήμερον δοκιμάζομεν μίαν ἐξαιρετικὴν χαράν. Συναντώμενοι μεθ' Ὑμῶν σκιοῦμεν ἐν ἀγαλλιάσει, ὅπως ἐσκίρτησε εἰς τὴν κοιλίαν τῆς δικαίας Ἐλισάβετ ὁ μέγας Πρόδρομος, ὅταν Ἐκεῖνη συνητήθη μὲ τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν. Ἐν εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ζῶν, κινούμενον καὶ ἐνεργοῦν ἐν ἡμῖν. Καὶ πνεύματα προφητῶν, προφήταις ὑποτάσσεται.

Μᾶς ἐδέχθητε μετ' ἀγάπης, ἢ μᾶλλον ὡς θὰ ἐλεγεν ὁ πανεὐφήμος καὶ κορυφαῖος Ἀπόστολος Παῦλος «ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν». Μὲ ἀγάπην περισσοτέραν ἀπὸ ὅσῃν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιθυμήσωμεν. Μᾶς δίδετε ἔτσι τὴν μαρτυρίαν, ὅτι ὄντως ὁ Χριστὸς κατοικεῖ εἰς τὰς καρδίας Σας, ἀφοῦ «θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους».

Δὲν ἤλθομεν ἐνταῦθα ἐν ὑπεροχῇ, ἐν οὐδεμιᾷ ὑπεροχῇ. Ἦλθομεν ἐν ταπεινώσει. Δὲν ἤλθομεν νὰ διδάξωμεν, ἀλλὰ νὰ μαθητεύσωμεν καὶ νὰ εὖρωμεν πλησίον σας ἀνάπανσιν καὶ παρηγορίαν.

Προερχόμεθα ἀπὸ ἔθνος φίλον, ἀφοῦ οἱ Ἕλληνορωμιοὶ ἦσαν ἤδη ἀπὸ τοὺς πρὸ Χριστοῦ χρόνους στενώτατα συνδεδεμένοι μὲ τοὺς Ἰβήρας, καὶ ἀπὸ Ἐκκλησίαν ἀείποτε ἀδιασπᾶστος ἠνωμένην μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια, ἀφ' ἧς διὰ τοῦ ἡ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἢ τοῦλάχιστον Ἑλληνικῆς μορφώσεως πρῶτον Ἐπισκόπου τῆς, τοῦ Ἁγίου Πατροφίλου, μετέσχεν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Πρώτην Οἰκουμένην Σύνοδον, ὄχι μόνον οὐδέποτε ἀπέστη τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως, ἀλλὰ καὶ ὑπέμεινε χάριν αὐτῆς πολλὰς θλίψεις.

Οἶδε ὁ Κύριος τὰ ἔργα τοῦ ἡρωικοῦ τούτου λαοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὸν πόνον καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονὴν διὰ τὸ Ὁνομά Του καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Ἐβαστάσατε τὰ πάντα. Καὶ ἐνικήσατε τὰ πάντα. Πλησίον σας διδασκόμεθα, ὅτι πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι, ἢ μᾶλλον ὅτι «πάντα ἰσχύομεν μόνον ἐν τῷ ἐνδυναμούντι ἡμᾶς Χριστῷ».

Γνωρίζετε δὲ ἀδελφοί, ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον Γένος πολλὰ ὑπέμεινε παθήματα ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τῆς Πίστεως τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων. Ἡ ὑπομονὴ τῶν αὐτῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθημάτων μᾶς ἐνώνει στενότερον παντὸς ἄλλου δεσμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ πρὶν ἀκόμη ἔλθωμεν ἐδῶ, ἡ ἀγάπη ἐπλημμύριζε τὰς καρδίας ἡμῶν, καθ' ὅσον — ὡς τονίζει ὁ Μέγας Ἱεράρχης Βασίλειος — «τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην ἢ τοῦ Πνεύματος δωρεὰ συνίστησιν». Οἱ δεσμοί, ποὺ μᾶς ἐνώνον ἐῖναι θεότευκτοι. Καὶ συνεπῶς ἀδιόλυτοι.

Ἡ ἀγία καὶ ἰσαπόστολος Νίνα, ὁ ἅγιος Κυρίων καὶ οἱ λοιποὶ ἅγιοι Καθολικοὶ Πατριάρχαι καὶ ὄλος ὁ Λαὸς τῶν Ἰβήρων μᾶς παρέδωκαν μίαν καλὴν παρακαταθήκην. Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ τὴν συνεχίσωμεν. Καὶ ὅτι τὰ ἐπόμενα βήματα τῆς ἐπικοινωνίας μας θὰ ἀκολουθήσουν σύντομα καὶ σταθερά. Πρὸς τοῦτο δὲ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρόσκλησίν μας καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ, ὅσον τὸ δυνατόν συντομώτερον, τὴν Ἐκκλησίαν μας εἰς Ἀθήνας καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, τὴν ὅποιαν κοσμοῦν Ἐκκλησίαι ἀποστολικαί, ἱερὰ εἰκόνες τῆς Θεοτόκου καλλιτεχνηθεῖσαι ἀπὸ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν καὶ πλήθος χαριτοβούτων λειψάνων μεγάλων καὶ θαυματουργῶν ἁγίων, ἐν οἷς διαλάμπουν οἱ ἅγιοι ἀπόστολος Ἀνδρέας, ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ ἅγιος Κύριλλος, ὁ φωτιστὴς τῶν Σλάβων, ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ ἅγιος Νεκτάριος, καὶ ἄλλοι ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος.

Θὰ εἶναι τοῦτο ἓνα μικρὸν ἀντίδωρον πρὸς Ὑμᾶς διὰ τὴν μεγάλην εὐλογίαν νὰ ἔλθωμεν ἐνταῦθα καὶ νὰ προσκυνήσωμεν τὰ ἱερὰ τῆς ἀδελφῆς ἁγίας Ἐκκλησίας σας καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰς δσίας εὐχὰς τῶν ἐδῶ διαλαμπάντων Φωστήρων τῆς Μῆτρός, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου λαοῦ καὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ὁμοψύχου ἀδελφοῦ του.

Παρακαλοῦμεν, Ἀγιώτατε, νὰ δεχθῆτε ἐκ μέρους ἡμῶν ὡς σύμβολον τῆς ἀγάπης μας καὶ διηρηκῆ

ὑπόμνησιν τῆς θερμῆς παρακλήσεως ἡμῶν νὰ προσεύχεσθε δι' ἡμᾶς καὶ τὴν κατὰ Ἑλλάδα ἁγίαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὸν Ἀρχιερατικὸν αὐτὸν μανδύαν καὶ τὴν ποιμαντικὴν ταύτην ράβδον, διὰ νὰ ποιμαίνατε δι' αὐτῆς τὸν εὐλογημένον τοῦτον λαὸν εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς σωτηρίας.

Ἡμῶν καὶ τῶν σὺν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἡ προσευχὴ εἶναι,

— Ὁ Κύριος καὶ Δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας νὰ στερεώσῃ τὴν ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν Γεωργίας καὶ νὰ χαρίξῃ εἰς αὐτὴν ἀξίωσιν, εἰρήνην βαθεῖαν καὶ πλούσια τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,

— Ὁ Ἐπουράνιος Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν νὰ εὐλογῇ τὰ ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα τέκνα Σας, τὸν εὐλογημένον τοῦτον Λαὸν Του, καὶ νὰ χαρίξῃ εἰς αὐτὸν πρόοδον εἰς ὅλα, καὶ ἰδίως εἰς πίστιν, ἀγαθωσύνην, εὐσέβειαν, καὶ καθαρότητα,

— Ὁ παλαιὸς ἡμερῶν καὶ προαιώνιος Θεὸς νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἑμετέραν Ἀγιότητα μακρότητα ἡμερῶν καὶ νὰ χαρίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Ἁγίαν του Ἐκκλησίαν «σῶων, ἔντιμον, ὑγιᾶ, καὶ ὀρθοτομοῦσαν τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας» πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ Λαοῦ Του.

Χαίρετε, ἀδελφοί, πάλιν ἐρῶ, χαίρετε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

Ζωηρὸς ἐνθουσιασμὸς ἐπεκράτησε μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Ναοῦ ἀναχώρησιν τῆς Ἀντιπροσωπείας.

20. Τὸ Ἐπίσημον Γεῦμα.

Περὶ ὥραν 15.00 παρετέθη ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Ἰβηρία» ἐπίσημον Γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ καὶ τῆς Συνοδείας του. Εἰς αὐτὸ παρεκάθησαν α) ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ ἀκολουθία του, β) ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Δαβίδ καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας Γεωργίας, γ) οἱ πανοσιολ. ἀρχιμανδριῖται κ. κ. Παυλῖνος, Σωκράτης καὶ Ἰωάννης, οἱ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτεροι κ. κ. Παχώμιος, Ἀρσένιος καὶ Σέργιος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ τοῦ Πατριαρχείου, δ) οἱ ἐξοχώτατοι κ. κ. Τένγκις Δαβίδ Ὀνοπρισβίλι, Πρόεδρος, καὶ Τεημάρας Μεναβδισβίλι, Ἀντιπρόεδρος, τοῦ

Συμβουλίου ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων, ε) ὁ κ. Γεώργιος Δεμαθᾶς, Σύμβουλος Τύπου τῆς ἐν Μόσχᾳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, ε) ὁ Πρόεδρος καὶ πολλὰ μέλη τοῦ Ἑλληνοσοβιετικοῦ Συνδέσμου ΕΣΣΔ - Ἑλλάς, καὶ ἄλλοι.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην τὴν ἀκόλουθον προσλαλίαν:

Ἀγιώτατε Καθολικὴ Πατριάρχα Ἰβηρίας,
ἀγαπητὴ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κ. κ. Δ α β ἰ δ,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Εὐλαβέστατοι κληρικοί,

Ἐντιμώτατοι καὶ ἀγαπητοὶ συνδαιτυμόνες,

Ἀνεκλάλητος εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἱκανοποίησις, τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν σήμερον. Παρ' ὅτι ἡ πλησίον σας διατριβὴ μας ὑπῆρξε βραχυτάτη, ἐστάθη ἱκανὴ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἔκτασιν τῆς ἀγάπης Σας πρὸς ἡμᾶς.

Ἡ μεταξὺ μας ἀγάπη δὲν εἶναι καρπὸς τῆς συναθήσεώς μας, ἀλλὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητός μας. Καὶ πρὶν πατήσωμεν τὸ εὐλογημένον χῶμα τῆς Ἰβηρίας εἶχομεν πλήρη τὴν βεβαιότητα, ὅτι εἴμεθα δι' Ὑμᾶς ἀδελφοὶ ἀγαπητοί. Καὶ ἐγώ, διὰ νὰ ἐπαναλάβω τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «καὶ μένων συνεκδημῶ ὑμῖν διὰ τῆς ἀγάπης, πάντα γὰρ ὁ πόθος κοινοποιεῖ τὰ ὑμέτερα» (ἐπιστ. 74).

Ἄν λοιπὸν ὁ Μέγας τῆς Καισαρείας Φωστῆρ, ὁ σὺρανοφάντωρ Βασίλειος, θεώρῃ τὴν δι' ἀλληλογραφίας ἐπικοινωνίαν του μὲ τὸν ἅγιον Ἀμβρόσιον, «ὡς πλεῖστον τῇ θέσει τοῦ τόπου διηρημένους», «μίαν τῶν μεγίστων δωρεῶν», τί θὰ πρέπει ἡμεῖς νὰ θεωρῶμεν τὸ ἀλλήλοις συνάπτεσθαι διὰ τῆς συντυχίας, (ἐπιστ. 197);

Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἂν ἐλέγομεν, ὅτι οἱ λόγοι σας ἤχησαν εἰς τὰ ὦτά μας ὡς μουσικὴ γλυκύτερα μέλιτος, διότι ἐξήρχοντο ἀπὸ καρδίαν ἀγαθὴν καὶ κεχαριτωμένην μὲ τὴν ἐν Χριστῷ εἰλικρίνειαν καὶ ἀπλότητα.

Δι' ὅλα αὐτά, ἡ πρὸς Ὑμᾶς εὐγνωμοσύνη μας εἶναι βαθεῖα καὶ ὁλόφρονος. Ἦδη κατανοοῦμεν, διατὶ ὁ λαὸς μας καὶ οἱ ἄρχοντές μας ἔτρεφον πάντοτε αἰσθήματα βαθείας ἀγάπης, τιμῆς καὶ στοργῆς διὰ τὸ

εὐσεβές γένος τῶν Ἰβήρων, τὸ ὁποῖον, γενναῖον καὶ μεγαλόπνοον ὄν, συνεχίζει ἤδη βίον ἀνεξάρτητον, πολιτικὸν μὲν 3.000 ἐτῶν, ἐκκλησιαστικὸν δὲ τοῦλάχιστον 1.600 ἐτῶν, καὶ ἀνέδειξε κατὰ τὸν μακρὸν ροῦν τῆς ἱστορίας του ἄνδρας μεγίστους, πολιτικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς, τινὲς τῶν ὁποίων ἔπαιξαν σημαντικώτατον ρόλον εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν καὶ ἐπηρέασαν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ζωῆς εἰς δλόκληρον τὸν κόσμον.

Καθ' ἡμᾶς πάντως, ὁ μεγαλύτερος ἔπαινος τοῦ ἐνδόξου τούτου λαοῦ τῶν Ἰβήρων, εἶναι ὄχι αἱ μεγάλοι προσωπικότητες, τὰς ὁποίας ἀνέδειξεν, ἀλλὰ ἡ πίστις του, ὁ ἠρωϊσμός του καὶ ἡ σταθερότης του· τὸ ὅτι δηλαδή, ὄχι μόνον δὲν ἐκάμφθη καὶ δὲν ἐλύγισεν, ἀλλὰ, καίτοι μικρὸς καὶ ἀνίσχυρος, ἐπολέμησε μὲ ἐχθροὺς κραταιούς, καὶ ἐνίκησε μὲ ὄπλον τὰ ἰδανικά του καὶ διετήρησε τὴν φυσιογνωμίαν του καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν του.

Ἡμεῖς, ὡς Ὁρθόδοξοι, ὡς συγκληρονόμοι τῆς ἐλπίδος τῆς αὐτῆς, σᾶς καμαρώνομεν. Καὶ ὑπερηφανευόμεθα δι' Ὑμᾶς καὶ τὰς ἀρετὰς, ποὺ κοσμοῦν τὸ Γένος Σας. Καὶ δοξολογοῦμεν τὸν Κύριον, τὸν ὁδηγήσαντα τὰ βήματα ἡμῶν μέχρις Ὑμῶν. Καὶ μακαρίζομεν ἑαυτούς, διὰ τὸ ὅτι ἠλεήθημεν νὰ εἴμεθα μαθηταὶ καὶ μιμηταὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ νὰ πιστεύωμεν «οἱ προφήται ὡς εἶδον, οἱ ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, οἱ Πατέρες ὡς ἐδογματίσαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς συμπεφρόνηκε» μέχρι τώρα, καὶ θὰ συμφρονῇ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων κρατοῦσα («τὴν ἄταξ παραδοθεῖσαν τοῖς ἁγίοις Πίστιν»).

Τὰ φωτεινὰ παραδείγματα τῆς ἁγίας καὶ ἰσαποστόλου Νίνας καὶ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Κυρίωνος καὶ Καλλιστράτου, θὰ φωτίζουν τὴν σκέψιν μας καὶ τὰ διαβήματά μας, διότι στόχον τους εἶχον τὴν ἐν ταπεινώσει διακονίαν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν Κύριον, διότι, ἐν τῇ πανσοφίᾳ Αὐτοῦ, θὰ φύγωμεν ἀπὸ ἐδῶ πλουσιώτεροι ἀπὸ ὅ,τι ἤλθομεν.

Εὐχαριστοῦμεν τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην Ἀγιότητα, δι' ὅλα ὅσα χάριν ἡμῶν ἐπράξατε καὶ ἐκοπιάσατε. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀγάπην μεθ' ἧς περιέβαλετε τὴν ἡμετέραν Μετριότητα καὶ τοὺς περὶ ἐμὲ ἀδελφοὺς ὑμεῖς, καὶ κατὰ μίμησιν ὑμῶν, ὁ πιστὸς Ὑμῶν κληρὸς καὶ λαός.

Εὐχαριστοῦμεν τὴν σεβ. Τοπικὴν Κυβέρνησιν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Γεωργίας, διότι πολυει-

δῶς ἐξεδήλωσεν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐπίσκεψιν καὶ παραμονὴν ἡμῶν.

Εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἐκλεκτοὺς Ὑμῶν συνεργούς, τοὺς πολυειδῶς ὑπηρετήσαντας καὶ ἀναπαύσαντας ἡμᾶς, κατὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς Ὑμετέρας σεπτὰς ἐντολάς.

Καὶ προπίνοντες, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ὑφοῦμεν θερμὴν ἱκεσίαν πρὸς τὸν τὰ πάντα πανσθενῶς διέποντα Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν,

— ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος,

— ὑπὲρ τῶν ἐν Κυρίῳ συνεργῶν Σας Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν,

— ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων,

— ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἐγενοῦς καὶ Ὁρθοδόξου Γένους τῶν Ἰβήρων,

— ὑπὲρ τῆς ἀναζωπυρήσεως τῶν πατροπαράδοτων ἀγαθῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο λαῶν μας, τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης περιορίσθη εἰς τὸ νὰ εἴπη μόνον:

Εὐχαριστῶ δι' ὅλα ὅσα εἶπατε, εἰς τὰς διαφόρους ὁμιλίας Σας. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς παραλληλίσω μὲ τὸν χρυσορροῶν Χρυσόστομον. Τόσον ὥραϊα ἦσαν ὅλα ὅσα εἶπατε.

21. Ἀναχώρησις ἐκ Τυφλίδος.

Εὐθύς μετὰ τὸ γεῦμα ἡ Ἀντιπροσωπεία ἀνεχώρησε διὰ Μόσχαν προπεμφθεῖσα εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον ὑπὸ τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου, τῶν Ἱεραρχῶν καὶ ὡς ἄνω κληρικῶν τῆς Γεωργιανῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Προέδρου καὶ Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου Ὁργανισμῶν καὶ ἄλλων.

Ἀμφότεροι οἱ Προκαθήμενοι ἀποχαιρετιζόμενοι ἐθεώρησαν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὡς ἀφορμὴν δοξολογίας τοῦ Ὀνόματος τοῦ Κυρίου καὶ ἐξέφρασαν τὴν ἐλπίδα, ὅτι συντόμως θὰ δοθῇ συνέχεια.

22. Ἀναχώρησις ἐκ Σοβ. Ἐνώσεως.

Ἀφιχθέντα εἰς Μόσχαν ὑπεδέχθησαν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἀνώτατοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας (οἱ Μητροπολιταὶ Ἀλέξιος καὶ Ἰουβενάλιος μετ' ἄλλων κληρικῶν) καὶ ὁ Ἐξοχ. Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλέξανδρος Δημητρόπουλος.

Τὴν ἐπομένην 21ην Ἰουνίου, ἡμέραν Δευτέραν ἢ Ἀντιπροσωπεία ἀνεχώρησεν ἐκ Μόσχας ἀεροπορικῶς ἐπιστρέφουσα μέσῳ Σόφιας εἰς Ἀθήνας. Εἰς τὸν Ἀερολιμένα τῆς Μόσχας «Σερεμέτιεβο» τὸν Μακαριώτατον προέπεμψαν ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου κ. Ποιμένος οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ Τάλλιν καὶ Ἐσθονίας κ. Ἀλέξιος, Διευθυντῆς τῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, καὶ Τοῦλας καὶ Μπέλεφ κ. Ἰουβενάλιος, Πρόεδρος τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ὁ Ἐξοχ. Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν ΕΣΣΔ κ. Ἀλέξανδρος Δημητρόπουλος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας ἀρχιμ. κ. Μακάριος Ταγιάρ καὶ Σόφιας ἀρχιμ. κ. Νέστωρ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐν οἷς ὁ ὀσιολογιώτατος ἡγούμενος κ. Βλαδίμηρος καὶ ὁ Πρωτοπρεσβύτερος κ. Δημήτριος Νετσβετάεφ.

23. Διέλευσις διὰ Σόφιας.

Εἰς Σόφίαν, ὅπου τὸ ἀεροσκάφος ἔσχε μιᾶς ὥρας διακοπὴν πτήσεως ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνηγήθη μετὰ τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Σόφιας καὶ πά-

σης Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, ὅστις πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐκ Σόφιας διελύσεως τῆς Ἀντιπροσωπείας προσῆλθεν εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Στάρα-Ζαγοράς κ. Παγκρατίου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ζηνουπόλεως κ. Δομετιανοῦ, ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας.

Ἀφιχθέντα εἰς Ἀθήνας τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὑπεδέχθησαν πολλοὶ ἐκ τῶν πλησιοχώρων Σεβ. Μητροπολιτῶν, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Δ.Ι.Σ., πολλοὶ ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ καὶ ἄλλοι ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοί.

24. Ἀκροτελεύτιοι παρατηρήσεις.

Ἔτσι ἔληξεν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ εἰς τὰς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας Ρωσίας καὶ Γεωργίας.

Ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ θὰ μείνῃ ἱστορική. Ὅχι μόνον, διότι εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσκεψις Προκαθημένου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς Ἐκκλησίας αὐτάς, ἀλλὰ καὶ κυρίως διὰ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐπετεύχθησαν.

Οἱ λόγοι τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ποιμένος καὶ τοῦ Ἀγιωτάτου καὶ Μακαριωτάτου Καθολικοῦ Πατριάρχου Γεωργίας κ. Δαβὶδ τοῦ Ε' εἶναι ἐνδεικτικοὶ τοῦ πόσον αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποτελοῦν ἐπιβεβλημένην ἀναγκαιότητα.

Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ό Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Έσωτερικού : Δραχμαί 300 έτησίως.

B) Έξωτερικού : Δολάρια 12 έτησίως.

Τιμή έκαστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τò óδοιπορικόν του Άρχιεπισκόπου προς
τά Πατριαρχεία Ρωσίας και Γεωργίας.